

CANDA ÖZÜR OLMAZ ÜÇ (3)

(SIKÇA SORULAN SORULAR)

Derleyen
MUSTAFA ÖZTÜRK

2007

Hazırlık, Baskı-Cilt:

Kurtiş Matbaacılık

(0212) 613 68 94

www.kurtis.com.tr

CANDA ÖZÜR OLMAZ

Canı tanımlamak zor.

Ama şüphesiz ruhtan bir parça...

Bildiğimiz O ki can Latif, can aziz, can kutsal...

Onda en küçük bir kusur, en ufak bir özür,
en hafif bir maraz bulunmaz.

Bedenlerimizdeki hiçbir kusur onu gölgeleyemez,
hiçbir eksiklik ya da fazlalık ona sirayet edemez.

Can hep aynı can. ONDA ÖZÜR OLMAZ.

Öyleyse...

Özür bakışlarımızda, engeller düşüncelerimizde...

Umarız ki bir engelin kaldırıcısı da bu kitap olur...

MEKTUP 1

Merhaba canım

Ne zamandır geledim sana

Telafi eder mi bilmem ama, bir mektup yazayım istedim

İşim var, gelemiyorum demek ar geliyor bana!

Çünkü dost işten evvel hatırlanır diyen bendim.

Hele iki satır mesaj için zaman bulunur bilirim.

Bakma sen özürlü dostuna, sakatın işi sakat olur boşuna dememişler!

Sana anlatacak o kadar çok şeyim var ki, bunları satırlara sığdırmak mümkün mü bilmiyorum.

Ama yinede senden sonra, sensiz neler yaptığımı bilmek istersin diye düşündüm

Sen göçüp gidince, bende ayrıldım anılarımla dolu şehirden

Herkes özlediğinde, yahut bunaldığında sevdiğine koşup sarılırken, ben sen diye toprağına sarıldım bir zaman

Senin kadar sıcak değildi ama, olsun sen diye dokunmakta mutlu ediyordu beni

Tekerlekli sandalyemde utana sıklıkla gittiğimiz okulda

Beni boğan bakışlara daha fazla dayanamadım

Onca anılarımla, sevdiklerimi ardımda bırakıp ayrıldım
sensiz...

Büyük şehre, büyük hayallerim için göç ettim BİR-
TANEM

İstanbul'a Üsküdar'da dayımlar da kaldım bir zaman
Sonra dayım benim gibi engellilerin gittiği bir yatılı
okula yerleştirdi beni

İyide oldu

Ne çok engelli varmış ta, haberim yokmuş.

Benimle aynı kaderi paylaşan bu yeni arkadaşlarım,
benim kendime güvenmemi sağladı

Üstelik, neden sakat kaldın, göstereceğine bacağına,
zamanında müdahale edemediler mi? diye soru soran ar-
kadaşlar da değillerdi bunlar!

Evimize gelen misafirlere hoş geldin demek için
sürünerek yanlarına vardığımda,

Beni acıyarak süzen o bakışları unutamıyorum.

Hele Ayşe teyzenin "ahh! yavrum yerlerde sürünerek
geçiyor gençliğin" diyışı yokmuydu sabahlara kadar ağlatır-
dı beni!

Bazen komşu kadınları kapı önlerinde oturup dedikodu
ederlerken rastlardım

Onların konuşmalarını dinleyen herkes şunu anlıyordu
Allah, ailemi benimle cezalandırmıştır

Biliyormusun? çok tanrılı dinlerin olduğu dönemlerde
de böyle düşünülürdü

Ne acı değil mi?

Çağlar anlayışları hiç değiştirmemiş!

Oysa Allah Anneden daha şefkatliyken, neden beni bir
musibet olarak ailemin hayatına soksun.

Allah Kuluna zulmetmez diyen bir peygamber elinde
kur'anla gelmedi mi?

Dedim ya, sana anlatacak o kadar çok şey var ki!
Bunarlın hepsi hayatıma derin izler bıraktı geçip giderken
Geçti, okudum, bitirdiğim üniversiteye asistan oldum.
Okulumuz benim gibi sakatlar için tekerlekli ara-
balarımız için düz rampalarda yaptı.

Ne hoş değimli?

İlk maaşımla, kendime bir akülü araba aldım.

Çünkü tekerlekleri çevirmekten, ellerimin içi nasır bağ-
lamıştı.

Birde Anneme baş örtüsü aldım en iyisinden!

Kızı için sabahları kalkıp dualar eden, iyileşsin diye
varını yoğunu satıp doktorlara koşan

Yılmayan, umudunu yitirmeden beni hayata hazırlayan
Anneme!

Okula ilk adım attığımda "yaşamak direnmektir" diyen
bir yazı okumuştum

İşte o yazı benimde hayatımın dönüm noktası oldu.

Biliyormusun bir tanem!

Yaşamak için bir çok sebebimiz var;

Artık, Öğrenmek, keşfetmek, özgür olmak gibi...

Başarmak için kimseye ihtiyacımız yokmuş, başardıkça
bunu daha iyi anladım.

Bunun için kendi gücümüzün farkına varmamız yeter
diyene dostlara rastladım!

Yaşamını sürdürebilmek için balıkçı teknelerinin attık-
ları,

Bayat ekmeklere ve yemek artıklarına muhtaç olduğu
için, teknenin arkasından giden

Beceriksiz MARTI'lar gibi yaşamak yakışmaz bize!

Biz geceleri açıkta esen rüzgarla havada uyumayı
beceren martılar olmalıyız

Yağmurlu ve sisli bir günde denizin kenarında pusup kalan martılar değil de

Denizin üstünde oluşan yoğun sis bulutunu delip,

Göz kamaştırıcı berraklıktaki gök yüzüne ulaşan martılar olabiliriz...

Uçmayı, balık tutmayı, başkalarına yaslanmamayı başarabiliriz!

En yüksekte uçan martı, en uzağı görendir bir tanem

Bunu başarmak için yapmamız gereken, gümüş renkli görkemli gök yüzüne son bir kez bakmamızdır!!!

Unutma!Eyer ne yaptığını iyi biliyorsan her zaman başarısısın.

Keşke bunları duyabilseydin sevgilim,

Engelin başarmanın önünde bir engel olmadığını sende, fak etmeyenlere fark ettirseydin.

Bu mektubu mezarında yüksek sesle okuyacağım, beni duyacaksın eminim, çünkü seni yüreğimde hissediyorum ve çok özlüyorum sevgilim

Yazan
Mustafa Öztürk

MEKTUP 2

MERHABA ANNE

Ne zamandır sana geledim
Çimenlerine dokunup, uzunca sohbet edemedik seninle
Çok uzun zaman oldu biliyorum.
İşlerden zaman bulup gelemiyorum demek ar geliyor
Sen bütün işlerine rağmen bize zaman ayırırdın. Çünkü
senin işin bizdik anne
Akşam olup ta yorgun ve bitgin düştüğünde yatağa
Bu defada biz yoruyorduk seni
Erken gelen sana sokulur, öpe koklaya dinlerdi anlat-
tığın masalı
Yer bulamayan üstüne uzanırdı.
Yanakların kıpkırmızı kesilirdi öpülmekten
Tüm yorgunluğuna rağmen yüzünden tebessümün hiç
eksik olmazdı senin
Benimde çocuklarım oldu senden sonra anne
Onlara seni resimlerde gösterebildim sadece
Tarihin sarı sayfalarındaki hikaye kahramanları gibi
anlatabildim
Ama babaannelerinin toprağın altında neden evi vardı

anlamadılar uzunca zaman
Bir pencere açıp bakmaya çalıştılar bir zamanlar
Sonra, sonrası iki damla yaş süzüldü yanaklardan anne...
Babamdan sonra seni de kaybetmek ürküttü bizi
Hayatta yapayalnız kaldık bir an!
Hayatın acımasızlığı birden kuşatmıştı etrafımızı
Bu, körpe bedenlerde büyük adamlar olmayı becermekti
Hayatı siz öğretmeniz gerekirken, biz yaşarken
öğrenmiştik annem
Bir gün bir amca insanların en şerefli
Hz Muhammed'in yetimliğinden söz etti usulca
Oda yetimmiş bizim gibi
Oda yanında çocuklar her anne dediğinde, ağlarmış
gizli gizli
Çocuklar annesine koşup sarıldığında,
Oda annesinin toprağını kucaklayıp ağlarmış sessizce
Seni her özlediğimde alemlere rahmet tesellimiz oldu bilesin
Bize inanılmaz yaşam kaynağı oldu Hz peygamber
Her gece yanımda olduğunu düşünür teselli bulurdum
Sanki görünmez bir güç her gece beni ziyarete geliyor,
Sırtıma dokunup baba güven veriyordu
İslam ve Hz. Muhammed hayatımıza büyük bir anlam
kattı anne
Yaptığım her hayır şeyde, seni dualarıma katık ettim anne
Bunları seni üzmem için söyleyiyorum anne
Ne zamandır içimdekileri anlatamadım kimselere
Bunlar benim hezeyanlarım
Dedim ya, sana anlatacak çok şeyim var anne..
Seni çok özledim, tek mümkünüm sensin anne

Yazan
Mustafa Öztürk

GİRİŞ

Uzun zamandır toplumda engellilik bilincinin oluşturulmasına dair programlar yapıyorum. Bu programda temel hedef toplumun engelli bilincine sahip olmasının yanında, engellinin de kendi haklarını bilen bir bilince ulaşmasını sağlamaktır.

Engellinin topluma kazandırılması ancak eğitimle mümkündür. Engellilik bilincine sahip eğitilmiş engelli kabulde ve hayatı paylaşmakta zorlanmayacaktır. Tabii bunun için iletişim kurulması gerekmektedir. İletişim fark edilmeye başlıyor. Engelli başarısıyla kendisini topluma fark ettirmelidir.

Bana sorulan yüzlerce soru vardı. Bu soruları okuduğumu da anladım ki engelliler kendileriyle ilgili çıkan yasa ve yönetmelikleri okumuyorlar. Türkiye’de devrim sayılabilir 5378 sayılı özürhükümler yasası çıktı. Bu yasayla birlikte hangi haklara sahip olduğunu bilmeyen engelli dostlarımız, dinleyicilerimiz ve izleyicilerimiz aradılar, e-mail yolladılar. Bu soruları zaman zaman cevaplandırdım, ba-

zen de bizzat programda uzmanına sorarak cevap aramaya çalıştım. İşte onlarca soruların cevabı olacak bu çalışmayı sıkça sorduğunuz sorulara cevap olması temennisiyle hazırladım. Daha doğrusu derledim.

Kenedinizle ilgili hukuki hakların ne olduğunu bilirseniz kendinizi daha güçlü hissedersiniz. Hayata tutunurken yalnız olmadığınızı fark edersiniz. Dahası, hayattı başarmak için engel olamadığını anlarsınız...

ENGELLİLERİN TOPLUMLA BÜTÜNLEŞME SORUNLARI

Günümüz Türkiye'sinde engellilerin toplumla bütünleşme yönünde yoğun sorunlar yaşadıkları bilinmektedir. Durumu adlandırmadan başlayan ve yaşamın pek çok alanına yayılan sorunlar, engelli bireylerin, toplumla işlevsel bir bütünlük içinde yaşamalarını güçleştirmektedir. Toplumun engelli anlamaması, paylaştıkları hayatın içinde onları fark etmemesi, engellinin de ön yargılı bir tutumla "nasıl olsa önemsenmiyorum." Deyip, kendini topluma takdim etmekten kaçınması iletişim adına çok ciddi bir sorun olarak ortada duruyor.

Sürekli sorunlarla boğuşan, onlara anlamlı çözümler üretemeyen bireyler, kendilerini mutsuz hissedeceklerdir. Bu da insan temel ihtiyaçlarından olan kendini gerçekleştirme arzusuna ket vuracak; kendini gerçekleştirme yolundaki çabasını kıracağı için yaşam kalitesi de düşük olacaktır.

Engellilik Nedir Engelli Kime Denir

Yalnız bizim dilimizde değil diğer birçok dilde de engelli ve engellilik anlamına gelen birden fazla sözcük bulunmaktadır. Örneğin Türkçede genel düzeyde engelli, özürlü, sakat sözcükleri aslında aralarında anlam farkları ol-

duğu halde aynı anlama gelmek üzere kullanılmaktadır. Genelde tüm engelliler için yaşanan bu karmaşa belirli engelli kümeleri için de geçerlidir. Örneğin kör, âma, görme engelli, görme özürlü, az gören, vb. Bu sözcükler değişik anlamlar taşıdıkları gibi yer yer aynı anlama gelmek üzere de kullanılabilirler. Bu da bir zihin karışıklığı yaratılmaktadır.

Adlandırmadaki bu farklar, zaman zaman öyle çok tartışmaya neden olmaktadır ki, bu tartışmalar, gerçek sorunun önüne bile geçebilmektedir. Engellinin kim, engelliliğın de ne olduğu açık bir biçimde ortaya konmayınca, engellilere yönelik geliştirilecek politikaların, yasaların ve hizmetlerin kapsamı da belirsizleşmektedir. Bu belirsizlik de uygulamada pek çok sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Adlandırmadaki karmaşa ve tanım güçlüğü engellinin kendisini anlatmasını ve diğerlerinin de onları kolayca anlamasını zorlaştırmaktadır.

Burada engelli kavramıyla ilgili tanımlara yer vererek konuyu biraz daha açmak gerekiyor:

Zedelenme- sapma: Bireyin psikolojik, fizyolojik, anatomik özelliklerinde geçici ya da kalıcı türden bir kayıp, bir yarı ya da işleyiş bozukluğu olur. Vücudun bir parçasının olmayışı, eksik oluşu, işlemeyişi gibi. Daha açık bir ifadeyle bacakların olmayışı, kollarının felçli oluşu, parmaklarının tutmayışı, iyi görememesi, yüz felci, zeka geriliği vb. durumlar birer zedelenmedir. (Özel Eğitime giriş. Kartepe yayınları. Prof. Dr. Yahya Özsoy)

Yetersizlik: Zedelenme ya da bazı sapmalar sonucu, bir insan için normal kabul edilen bir etkinliğin ya da hareketliliğin, engellenme veya sınırlanması haline yetersizlik denmektedir. Birey zedelenme ya da sapma sonucu yaşamında

bir takım güçlüklerle karşılaşır, bazı güçlüklerin üstesinden gelmede yetersiz kalır. Bacaklarının olmayışı, ya da fiziksel özürlü oluşu, yürüyememe, yürüyerek yapılacak etkinliklerde etkiliklerde yetersiz hale gelmesine neden olur.

Görmede görememe, işitmede işitmeme, konuşamama, okumada okuyamama, yamada yazamama, uyumada uyuyamama vb. gibi

Üzür-engel: Bireyin yaşadığı sürece, yaş, cins, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak oynaması gereken roller vardır. Birey yetersizlik yüzünden bu rolleri gereği gibi oynayamaz durumda kalırsa buna özür-engel denir. Yani birey belli bir zamanda, belli bir durumda yapması istenilenleri yetersizlik yüzünden yapamazsa, yetersizlik özür-engele dönüşür. İşitmeden ötürü yetersiz duruma düşen yani işitemeyen, dolayısıyla konuşamayan çocuk okulda, sınıfta, sosyal hayatta sözlü iletişime dayalı rolleri istediği gibi yerine getiremez, oynamak istediği roller ona verilmez, yetersizliği önüne engel olarak çıkar ya da çıkarılır.

Sosyal çevrenin bireyden istedikleri, beklentileri sonucu ortaya çıktığı için özür-engel bireyin kendi problemi olmanın çıkıp, sosyal bir problem olmaktadır. Bu bakımdan özür-engel problemi toplumdan topluma, aynı toplumda zamandan zamana değişmektedir. Mesela ilkel toplumlar da geri zekalı, görmeyen, işitmeyen çocuğun okul problemi yoktur. Otomobilin olmadığı toplumlarda işitmeyenin sürücü belgesi problemi yoktur. vs.

Yoksulluk ve engelli

Özür sosyal bir sorun olduğu için, çözümün kaynağı da toplumda aranmaktadır. Özel eğitim de bu bakımdan toplumun görevi ve sorumluluğu olarak görülmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar şunu göstermiştir; özür- lülüğün ve engelliğin yaygınlaşmasında yoksulluğun doğ- rudan büyük bir etkisi vardır. Yoksulluk, özür lülüğün neden ve sonucundaki etkindir. Yoksulluğun oluşturduğu engeller, özür lü insanların ayrımcılığa uğraması, olumsuz davranış ve uygulamalarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Bu ayrımcılık özellikle çalışma yaşamında daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Özür lülerin gelişmelerini sağlamak için onların iyi eği- tilmeleri, beceriler ile donatılmaları, fırsat ve elverişli ortamlar yaratarak iş yaşamlarına dahil edilmeleri gerekir. Özür lü- lere iş yaşamlarında diğer çalışanlara verilen imkanların adil ölçülerde kullandırılması yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunacaktır.

Engellilere ilişkin bazı kanun ve kanun hükmünde ka- rarnamelerde ülkemizde özür lülerin toplumda dışlanmasını engellemeye yönelik olarak “Devlet, insan onur ve haysiyeti- nin dokunulmazlığı temelinde, özür lülerin ve özür lülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir.

Özür lüler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özür lülere yönelik politikaların temel esasıdır” (madde 4) demektedir. Yasa, özür lülerin toplumun ayrılmaz bir parçası olduğunu bu nedenle ayrı tutulamayacağını, ay- rımcılık yapılamayacağını beyan etmektedir. Yasa aynı za- manda tüm özür lüleri sosyal güvenlik haklarından yararlan- dırmayı, kamusal ulaştırma araçlarına ve binalara erişimi ko- laylaştırmayı mümkün hale getirmeyi hedeflemektedir. Yasa, ayrımcı olmamayı, uygun sosyal güvenceyi, sosyal hizmetle- ri ve özür lülerin ihtiyaçlarına cevap verecek mevcut ve ger- çekleştirilebilir düzenlemeleri kapsamaktadır.

Özür lülerle ilgili çalışmalar yapılırken, politikalar tespit edilirken özür lülerin nitelik ve niceliklerine ilişkin veriler

çok önemlidir. Bu doğrultuda yapılan Türkiye Özürlüler Araştırması bizlere yol gösterici bir çalışma olmaktadır. Ancak ülkemizde bu anlamda sağlıklı bir tarama yapılamadığı için özürlüler hakkında geniş bilgi içeren veri mevcut değildir. Ülkemizin de içinde yer aldığı birçok ülke, özürlülere ilişkin istatistiki bilgilere sahip olmadıkları için Dünya Sağlık Örgütü'nün(WHO) tahminlerini kullanmaktadır.

Kayıt sistemleri gelişmiş olan ülkeler, özürlülere ilişkin bilgileri kurumlarındaki kayıtlarından elde etmektedir. Belirli aralıklarla yapılan araştırmalarla da kurum kayıtlarında mevcut olmayan bilgileri derlemektedir.

Türkiye de, Özürlüler idaresi Başkanlığının Özürlüler konusundaki bilgi ve veri eksikliğini gidermek amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile "2002 Türkiye Özürlüler Araştırması" 2002 yılı Aralık ayında gerçekleştirilmiştir.

Biz bu çalışmada tanım ve kavramları birkaç açıdan ele almak istiyoruz. Engellilik kavramı iyice anlaşılmadan sorunun teşhisi konulamaz. Teşhisi konulmamış bir özür içinde gereği yapılamaz. Bu gerçekten yola çıkarak aşağıda bu anlamda yapılmış tanımları aktarmayı uygun gördük.

Türkiye de Özürlüler idaresinin yapmış olduğu araştırma ve özürlü tanımları da şöyledir. Ülkemizde Uluslar arası tanım yerine, Özürlüler İdaresinin yapmış olduğu tanımlar kabul edilmektedir. Bizde bu tanımlara yer verelim istedik.

Özürlü : Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan kişilerdir.

Ortopedik engelli : Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişidir. El, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında, kısalık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlar, felçliler, serabral palsi, spastikler ve sipina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

Görme engelli: Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişidir. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü(Tavuk Karası) olanlar bu gruba girer.

İşitme engelli: Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişidir.

İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

Dil ve Konuşma engelli: Herhangi bir nedenle konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk olan ve ses bozukluğu olan kişidir.

İşittiği halde konuşamayan, gırtlaklı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-çene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir.

Zihinsel engelli: Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişidir. Zeka geriliği olanlar (mental retardasyon), Down Sendromu, Fenilketonüri (zeka geriliğine yol açmışsa) bu gruba girer.

Süreğen Hastalık: Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır (kan hastalıkları, kalp- damar hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme organı hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıklar, ruhsal davranış bozuklukları, sinir sistemi hastalıkları, HIV)

Süreğen hastalıklar özür türü içerisinde bir alt başlık olarak yer almaktadır. Süreğen hastalık, toplam özürülülük oranı içerisinde yer almakta ancak nitelikleri incelenirken, diğer özür türlerinden ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirgesinde “Kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri (bedensel ya da sonradan olma) her hangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar” sakat olarak tanımlanmaktadır. Engelli sözcüğü genelde hareket yeteneği sınırlanmış bireyi çağrıştırmaktadır. Hareket yeteneğini sınırlayan nedenler ise doğuştan getirilen, doğum sırasında karşılaşılan ya da sonradan yaşanan bir hastalık veya kaza sonucu ortaya çıkan bir işlev bozukluğundan kaynaklanıyor olabilir. Hareket yeteneğinin kısıtlı olması, başlı başına bir engellilik midir? Eğer öyle ise hepimizin yapamadığı, beceremediği bir iş ya da eylem yok mudur, yaşamda? Engellilik günlük yaşama katılmayı engelleyen, fiziksel işlevlerdeki bir sınırlılık hali olarak değerlendirilmelidir. Gerçekte önemli olan, bazı işlevlerin yerine getirilmesinde karşı karşıya kalınan bir fiziksel sınırlılığın olması değil, bunları “kompanse” edecek destek sistemlerinden yoksun kalınmasıdır. Eğer bir gözlükle, var olan görme yetersizliğinizi rahatlıkla giderebiliyor ve işlerinizi görebiliyorsanız bir sorunuz yok; ancak geri kalmış bir köyde ya da yörede bu gözlüğe ulaşamıyorsanız, ciddi bir sorunla karşı karşıyasınız demektir. O halde engellilik çoğu zaman değişken bir konudur. Başka bir deyişle nerede ve nasıl karşılaşılabileceğinize bağlı olarak sonuçları değişen bir durumdur.

Bireyin fiziksel işlevlerindeki bozukluk ve bunların hareket yeteneğinde yarattığı eksiklik ve güçlük, onu toplumun diğer bireylerinden farklı kılar. Bu farklılık engellilerin yaşadığı ayrımcılığın da asıl nedenidir. Bilindiği gibi her türlü ayrımcılığın temelinde farklı olmak, yani “alışılmamış özellik-

lere” sahip olmak vardır. Fiziksel işlevlerdeki bozukluklar ve bunların hareket yeteneği üzerinde yarattığı sınırlamalar bireyi toplumdan uzaklaştırır. Toplumsal destek sistemlerinin yetersizliği, toplumun dışlayıcı tutum ve davranışları da engelli bireyin topluma olarak katılımını önler.

Engellilerle ilgili bir başka sorun da, kendileri ile ilgili sağlıklı istatistiklerin olmayışı. Son İki nüfus sayımında engellilerin belirlenmesine yönelik bir soru sorulmuş, ilk sayımdan sağlıklı bir sonuç elde edilememiştir. Son nüfus sayımında engellilere ilişkin kimi durumlar daha ayrıntılı sorularla soruşturulmasına karşın kamuoyuna henüz bir sonuç açıklanmamıştır. Sayım sonucunda ortaya çıkacak bilgilere dayanarak birçok şeyi konuşabilmek ve pek çok hizmeti planlayıp, programlayabilmek sanırım çok daha kolay olacaktır.

Engelliler adına yapılacak sağlıklı bir istatistik, bazı suistimalleri de önleyecektir. Örneğin hiçbir sağlam temele dayanmayan bir iddia var, Türkiye’deki engelliler nüfus oranı %12.29 dur. Buda yaklaşık olarak 8.400.000 nüfusa tekamül etmektedir. Bu çok abartılı bir rakamdır. Bunu abartmalarının bir tek açıklaması olabilir. Engelliler üzerinden yapılan rant kavgasıdır. Siyasi partilerin iştahını kabartan bu rakam, anne, baba, aile fertleri ve akrabalar da katılınca müthiş bir oy potansiyeli çıkıyor ortaya. Engelli federasyon, vakıf ve derneklerin başkanları da kendilerini konumlandıracak imkanı bu kaba iştah sayesinde bulmuş oluyorlar. Milletvekili olmayı düşünenler için de yeterli potansiyel var demektir. Her seçimde kapılarını çalan liderlere, tertemiz yüreği ile inanan engelli, kendisi üzerinden yapılan hesaplara maalesef alet edilmektedir.

Yıllardır süregelen bu nahoş durumun ortadan kaldırılmasının bir tek çözümü var: Bilinçlenmek... Engelliler, Ana-

yasal haklarının yanı sıra, Engelli haklarının da neler olduğunu bilmek ve bu hakların uygulamasıyla ilgili sorunları aşmada tepkilerini ortaya koyabilmelidir. Bazen bir lütuf gibi takdim edilenler, aslında bizim engelimizden dolayı yasa ve yönetmeliklerin verdiği bir hak olabilir. İşte tüm bunların farkında olunması ve gereken tavır ve tutumların geliştirilmesi için bilinçli bir öğrenme süreci gerekir.

Sevgiyle paylaşılan yarınlar diliyorum.

Mustafa ÖZTÜRK

İLGİLİ SORULARINIZ VE CEVAPLARI

KONU BAŞLIKLARI

İSTİHDAM VE MESLEKİ REHABİLİTASYON	23
SOSYAL GÜVENLİK ve SOSYAL YARDIM	34
ÖZEL DONANIMLI ARAÇ	55
SOSYAL YAŞAM'A İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI	72
EĞİTİMLE İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLAR	79
KİMLİK KARTI VE SAĞLIK KURULU RAPORU İLE ÖZÜRLÜLERE SAĞLANAN HAK VE KOLAYLIKLAR NELERDİR	86

İSTİHDAM VE MESLEKİ REHABİLİTASYON

İşe yerleştirilme taleplerini karşılama yetkisi hangi kurumlardadır?

Özürlü kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, işçi olarak istihdamları ise Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

İşe girmek ve çeşitli kurumlara özürlü eleman alınıp alınmayacağına ilişkin bilgileri öğrenmek için hangi yol izlenmelidir?

Özürlü kadrosuna devlet memuru olarak atanmak için öncelikle yapılacak sınavlara girmek gerekmektedir. Her kamu kurumu, özürlü kadrosuna memur almak için kendisi sınav açmaktadır. Bu sınavlar, Nisan-Mayıs, Temmuz-Ağustos, Ekim-Kasım dönemlerinde açılmaktadır. Devlet memurluğuna ilişkin sınav duyuruları Devlet Personel Başkanlığınca yapılmakta olup Resmi Gazete ve ilgili kurumun Web sitesinde yayımlanmaktadır. (<http://:regabasbakanlik.gov.tr>) (www.basbakanlik-dpb.gov.tr)

Kamu ve özel sektörde işçi olmak için ne yapılmalıdır?

İkametgahınızın bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğüne şahsen başvurarak kayıt yaptırmanız ve ilgili il müdürlüğü ile sürekli iletişim halinde olmak gerekmektedir. Türkiye İş Kurumu'nun ilan ettiği açık işler ve kamu kurumlarına alınacak işçiler için yapılacak sınavlar İŞKUR Web (www.iskur.gov.tr) sitesinde ve İŞKUR İl Müdürlüklerinde duyurulmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olarak işe girebilmek için, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak İstihdam Edilecek Özürlüler Hakkında Uygulanacak Sınav Yönetmeliği" kapsamında düzenlenen merkezî sınava girmek gerekmektedir.

Kamuda işçi olmak için özel şartlar var mıdır ?

Okuryazar, ilköğretim mezunu ve zihinsel veya ruhsal özürlü olanlar kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olmak için sınava tabi tutulmazlar. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına duruma uygun başvuranlar, noter huzurunda kura çekimine tabi tutulurlar.

Sınav Duyuruları Özürlüler İdaresi Başkanlığından da Öğrenilebilir mi?

Evet. Kurumların açtığı sınavlar ve özürlü personel alınmasına ilişkin duyuruları Başkanlığımızın 0(312) 419 79 23-24-25 no'lu telefonlarını ve ALO 183'ü arayarak veya (www.ozida.gov.tr) web adresinden düzenli olarak takip etmeniz mümkündür.

4857 Sayılı iş kanunu kapsamındaki işyerlerinin özür-lü çalıştırma zorunluluğu ne kadardır?

50 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılmaları gereken özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurları için öngörü-

len toplam alıştırma oranı %6dır. Bu oran (2006 yılı için); kamu işyerlerinde zrller için %4, eski hükümlüler için % 2, özel sektör işyerlerinde zrller için %3, eski hükümlüler için %1 ve terör mağdurları içinde %2 olarak belirlenmiştir.

zrllerin istihdamı konusunda işverenler için yasal zorunluluk yanında teşviklerde söz konusudur. İşyeri; mevzuatlarla belirtilen zrl sayısından daha fazla zrl çalıştırırsa veya çalışan özürlünün özür derecesi % 80 den fazla olursa veya herhangi bir kanuni yükümlülüğü olmamasına karşın zrl çalışanı varsa işveren tarafından ödenen sigorta priminin %50 si hazine tarafından karşılanmaktadır.

657 sayılı devlet memurları kanununa tâbi kurum ve kuruluşlarda istihdam edilmesi gereken zrl oranı ne kadardır?

Devlet Memurları Kanununa göre; kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında zrl personel çalıştırmak zorundadır. %3'n hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dahil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının zrl memur alıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden sorumlu ve yetkili kurum hangisidir?

Kamu kurum ve kuruluşlarının zrl memur alıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı sorumludur.

Kamu ve özel sektör işverenlerinin zrl işçi alıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden sorumlu ve yetkili kurum hangisidir?

Kamu ve özel sektör işverenlerinin zrl işçi alıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden

den Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü sorumlu ve yetkilidir.

Özürli işçi veya memur çalıştırmamanın işverene getirdiği bir müeyyide var mıdır?

Kamu ve özel sektör işverenlerinden sorumluluğunu yerine getirmeyenlerden her ay çalıştırmadığı her özürli için belli bir miktar para cezası kesilmektedir. Bu ceza, 2006 yılı için 1.175.000.000.TL' (1.175.00.YTL) dir.

Özürli memur çalıştırmamanın herhangi bir müeyyidesi bulunmamaktadır

Özürli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları hangi amaçlar için kullanılmaktadır?

Özürli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları, sakatların meslekî eğitim ve meslekî rehabilitasyonu, kendi işini kurma ve bu gibi projelerde kullanılmak üzere Türkiye İş Kurumuna aktarılmaktadır.

İşyerlerinde özürliülere yönelik ne tür düzenlemeler yapılmaktadır?

“Özürliülerin Devlet Memurluğuna Alınma Şartları İle Yapılacak Yarışma Sınavları Hakkında Yönetmelik”e göre özürli memur çalıştırmak zorunda olan kurum ve kuruluşlar çalışma yerlerini özürliülerin çalışmalarını kolaylaştıracak şekilde düzenlemek, gerekli tedbirleri almak ve özürliülerin çalışmalarlarıyla ilgili özel yardımcı ve destekleyici araç-gereçleri temin etmek zorundadır. Belirli bir mesleği olan özürliülerin meslekleri ile ilgili işlerde çalıştırılmaları esastır. Belirli bir mesleği olmayan veya mesleğine uygun kadro bulunmayan özürliüler, özür durumlarına göre, yapabilecekleri hiz-

metlere ait kadrolarda çalıştırılır. Özürlüler, özürlerini artırıcı veya ek özür getirici işlerde çalıştırılmazlar.” denilmektedir.

“Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik”e göre işverenler, işyerlerini, imkânlar ölçüsünde, özürlülerin çalışmalarını kolaylaştıracak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, işyerleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmalarını için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadır. Özürlüler, yapabilecekleri işler dışında sağlıklarına zarar verecek diğer işlerde çalıştırılmaz. Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri, özürünün durumuna göre belirlenir.” denilmektedir.

5378 sayılı Özürlüler Yasası ile 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Özürlülerin Devlet memurluğuna alınmaları:

Mevzuata uygun olmak kaydıyla; özürlülerin mesleklerine uygun münhal kadrolara atanması, mesleklerini icra veya infaza yardımcı araç ve gerecin kurumlarınca temin edilmesi esastır. Özürlülerin Devlet memurluğuna alınma şartları ile hangi işlerde çalıştırılacakları, mesleklerini icra ve infazda hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceği, zihinsel özürlülerin hangi görevlere atanmasında asgari eğitim şartından istisna edileceği hususları Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Özelleştirilen veya özelleştirilme kapsamına alınan kamu kuruluşlarında çalışan özürülülerin yasal hakları nelerdir?

Kapatma ve tasfiye hâllerinde işten çıkarılma durumunda iş kaybı tazminatı, özürülülere, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenir.

İlgili Kanun Maddesi: 5398 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” da ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”

Bu Kanuna göre özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların (iştirakler hariç) özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen ya da tamamen durdurulması, süreli ya da süresiz kapatılması veya tasfiye edilmesi nedeniyle; bu kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan iş sözleşmeleri tâbi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona ermiş olanlara, kanunlardan ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinden doğan tazminatları dışında ilave olarak iş kaybı tazminatı ödenir.

Ayrıca bunların mesleklerinde geliştirilmesine, bir meslekte yetiştirilmesine veya meslek edindirilmesine ilişkin eğitim giderleri ile yeni iş bulmalarına katkı sağlamak amacıyla yapılacak giderler Özelleştirme Fonundan karşılanır.

Özürülü personele (ilgili kanunların öngördüğü I, II ve III. derece), bu maddede belirtilen tutarın iki katı olarak iş kaybı tazminatı ödenir. İş kaybı tazminatı ödenmesi ve sağlanabilecek diğer hizmetlere ilişkin işlemler Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.”Ayrıntı için bkz. www.oib.gov.tr.

Özörlölere yönelik meslekî eğitim faaliyetlerini hangi kurum/kuruluşlar yürötmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, zihinsel engellilere yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri özörlölere yönelik meslekî eğitim programları düzenlenmektedir.

Bu kuruluşların meslekî eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için il Millî Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

Özörlölere yönelik meslek edindirme kurslarını hangi kurum/kuruluşlar düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü özörlölere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

5378 sayılı özörlöler yasanı özörlölerin meslekî rehabilitasyonu ile ilgili ne öngörmektedir ?

5378 sayılı Özörlöler Kanunu'nun 13'öncü maddesi bu konuda yeni bir düzenleme getirmiştir.

“Özörlölerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz.

Özörlölerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve ko-

rumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usûl ve esaslar, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığına müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özürlünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde özürlü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.”

5378 sayılı özürlüler yasasında istihdamla ilgili nasıl bir yenilik vardır ?

Yasanın 14'üncü maddesinde; “İşe alımda; iş seçimin-den, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özürlülerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özürlülerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özürlüyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürlülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özürlülük durumları sebe-

biyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürülülerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

Korumalı işyerleriyle ilgili usûl ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Özürülüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." hükümleri mevcuttur.

Bakım gereksinimi olan özürülü yakını bulunan memurların tayininde kolaylık sağlanmakta mıdır?

5378 sayılı Özürülüler Kanunu 21'inci maddesiyle 657 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

EK MADDE 39.- Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürülü olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde de kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.

Özürülülerin tayin ve nakillerinde başka özel hükümler var mıdır?

Atama, tayin ve nakiller; konuya ilişkin mevzuatlar çerçevesinde ilgili kurumlar tarafından yapıldığından tayin ya da nakil ile ilgili girişimlerin söz konusu kurumlar nezdinde şahsen yapılması gerekmektedir

Kendi işini kurmak isteyen özürülülere ne gibi kolaylıklar sağlanmaktadır?

Kendi işini kurmak isteyen özürülüler için Türkiye Halk Bankası tarafından Özürülü Girişimci Kredisi verilmektedir.

Bu krediden faydalanma koşulları:

- Çalışma gücünüzün en az % 40'ını kaybetmiş olmak,
- Bir işte verimli bir şekilde çalışılabileceğini sağlık kurulu raporu ile belgelendirmek,
- 18 yaşından gün almış (üst yaş sınırı yoktur) olmak gerekmektedir.

Bu krediden faydalanabilmek için nasıl bir iş yapılacağını, hangi tür sanayi veya hizmet sektörü ile ilgili ticari faaliyette bulunulacağını belirleyip, en yakın Halk Bankası şubesine başvurmak gerekmektedir.

Özürlü girişimci kredisinden yararlanacak kişinin öncelikle özürlü kişi tanımına uygun olması ve herhangi bir ticari faaliyetinin bulunmaması gerekmektedir. Elinde yapacağı işle ilgili belgesi bulunanlara öncelik tanınacak, elinde belgesi olmayanlara beyan ve inceleme sonucuna göre kredi kullandırılacaktır.

Bu kredi bir işyeri açacaklara verilebileceği gibi, kendi evinde el becerilerine uygun bir iş yapabilecek ve maddi desteğe ihtiyaç duyan özürlülere de verilebilir.

Ayrıca; T.C. Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 14 Eylül 2001 tarihinde imzalanan ve 28 Kasım 2001 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren, Sosyal Riski Azaltma Projesi İkraz Anlaşmasıyla, Türkiye'de kısa ve uzun dönemde yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Türkiye'nin yoksul kesimlerinin gelir elde etme ve istihdam fırsatlarını artırmaya yönelik çabalarının desteklenmesini öngören Yerel Girişimler kapsamında, yoksul insanlarımızın gelir ve hayat standardını yükseltebilmek amacı ile hazırlanıp uygulanabilecek proje konuları beş başlık altında toplanmıştır. Bunlar:

1. Gelir Getirici Projelerin Amaç ve Kapsamı
 2. İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri
 3. Toplum Yararına Çalışmalar İçin Geçici İstihdam
 4. Sosyal Alt Yapı ve Hizmet Merkezlerinin Kuruluş ve Geliştirilmesi
 5. Toplum Kalkınmasına Yönelik Kapsamlı Çalışmalar
- Belirtilen kapsamda ve yapılacak projeler dahilinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından kendi işini kurma için destek alınabilmektedir.

SOSYAL GÜVENLİK ve SOSYAL YARDIM İLE İLGİLİ SORULARIN CEVAPLARI

Özürlü erken emeklilik veya malulen emeklilik için nereye müracaat etmelidir

Özürlülerin emeklilik işlemleri diğer çalışanlarda olduğu gibi ilgili sosyal güvenlik kurumunca yapılmaktadır. Özürlüler erken emeklilik yada malulen emeklilik işlemlerini tabi olunan sosyal güvenlik kurumuna müracaat ederek başlatabilirler.

Emeklilik işlemleri için, Memur olarak çalışanların Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nün, İşçi olarak çalışanların Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, Serbest Meslek Erbabı olanların BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü'nün ilgili birimlerine müracaat etmeleri gerekmektedir.

Özürlü memurlar isteğe bağlı erken emekli olabilirler mi?

Menuriyete atanmadan önce özürlü olan ve bu özürleri sebebiyle en az %40 oranında çalışma güçlerini kaybettikleri Sağlık Kurulu Raporu ile anlaşılanlardan 15 fiili hizmet yılı-

nı dolduranların yaş kaydı aranmaksızın istekleri halinde emeklilikleri mümkündür.

Özürlü memurlar malulen emekli olabilirler mi?

Malulen emeklilik; İştirakçilerin vücutlarında meydana gelen arızalar veya uğradıkları tedavisi imkansız hastalıklar sebebiyle vazifelerini yapamayacak duruma gelmeleri halinde uygulanan emeklilik işlemidir.

Belirtilen sebeplerle çalışmayacak duruma düşenlere “malul” denilmekte olup meydana geliş sebeplerine göre 3 türe ayrılmaktadır.

- a) Adi Malullük,
- b) Vazife Malullüğü,
- c) Harp Malullüğü.

Ayrıntı için bkz. www.emekli.gov.tr

İşçi Olarak Çalışanlarda Maluliyet Nedir ? Kimler Malulen Emekli Olabilir? Nereye Müracaat Etmelidir?

Hastalık nedeniyle emekli olmak için, gerekli koşulları sağlayarak başvuran kişi, çalışma gücünün en az 2/3'ünü kaybettiği Kurumca tespit edilir ise malulen emekliliğe hak kazanmış olur. Bu hakkı kazanmış olanların malulen emeklilik için Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü Tahsisler Daire Başkanlığı'na müracaat etmesi gerekmektedir.

Malül sayılanlardan; Toplam olarak 1800 gün veya en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup sigortalılık süresinin her yılı için ortalama 180 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması şartıyla malüllük aylığından yararlanabilmektedirler.

Çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirdiği tespit edilen; iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü en az %60 kaybeden ve çalışma gücünün en az

üçte ikisini yitirmiş düzeyde sayılmayanlardan yapılan tedavi sonucunda, kurum sağlık tesisleri kurullarınca düzenlenecek raporlarda çalışabilir durumda olmadığı belirtilen sigortalı malûl sayılır. Ancak; sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya arızası bulunduğu, önceden veya sonradan yeterli belgelerle tespit edilen sigortalı bu hastalık veya arızası sebebiyle malûllük sigortası yardımlarından yararlanamaz. ayrintı için bkz. www.ssk.gov.tr

Özürü İşçi Statüsünde Çalışanların Erken Emeklilikten Yararlanma Şartları Nelerdir?

a) Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce bu Kanunun 53 üncü maddesine göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya arızası bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılar, yaşları ne olursa olsun en az 15 yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.

b) Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılardan; ilgili mevzuatı uyarınca, I. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak, II. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az on sekiz yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak, III. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az yirmi yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4400 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmaları şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar. Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanması dolayısıyla yaşlılık aylığına hak kazanarak yaşlılık

aylığı alanlar Kurumca kontrol muayenesine tâbi tutulabilir. Ayrıntı için bkz. www.ssk.gov.tr

Serbest Meslek Erbabı Olarak Çalışanlar Hangi Koşullarda Malûl Sayılmaktadır?

Bağ-Kur Kanununa göre çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirdiği tespit edilen sigortalı malûl sayılır.

Sigortalılığın başladığı tarihte malûl sayılacak derecede hastalık veya arızası bulunduğu önceden veya sonradan tespit edilen sigortalı, bu hastalık veya arızası nedeniyle malûl-lük sigortası yardımlarından yararlanamaz. Ayrıntı için bkz. www.bagkur.gov.tr

Serbest Meslek Erbabı Olarak Çalışanların Malûlen Emeklilikten Yararlanma Şartları Nelerdir?

Malullük aylığından yararlanabilmek için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. En az 5 tam yıl sigorta primi ödenmiş olmalıdır.

Sigortalının çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybet-tiğinin tespitine dair Sağlık Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Üniversiteler ve Kamu İktisadi Teşekküllerine ait hastanelerin Sağlık Kurullarından alınan ve Emekli sandığı Genel Müdürlüğü Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığınca mallüllüğüne karar verilen Sağlık Kurulu raporu bulunmalıdır.

Yazılı istekte bulunmak ve istek tarihi itibari ile her türlü borçlarını ödemiş olmak gerekmektedir.

Ancak, Bağ-Kur 1479 sayılı zorunlu sigortalılık kapsamında ya da tarım sigortası kapsamında iken, bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybedenler için 5 tam yıl sigorta primi ödemiş olmak koşulu aranmaz.

1479 sayılı zorunlu sigortalılığa tabi olanlar için malullük aylığı, sigortalının son defa prim ödediği gelir basamağına ait göstergenin, sigortalıların basamaklarda prim ödedikleri süreler de dikkate alınarak aylık başlangıç tarihinde yürürlükte bulunan gelir tablosu üzerinden hesaplanacak aylıklı ortalamasının %65'i olarak hesaplanır. Başka birinin sürekli bakımına muhtaç Malul Sigortalıya da % 75 oranında aylık bağlanır.

2926 sayılı tarım sigortalıları için malullük aylığı, sigortalının son defa prim ödediği gelir basamağına ait göstergenin Genel Bütçe Kanunu ile kabul edilen yürürlükteki Katsayı ile çarpımının %70'idir. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda ise bu oran %80'e çıkarılır.

Aylıklara, ayrıca Sosyal Yardım Zammı eklenir. Ancak, 2926 Sayılı Kanuna göre bağlanan malullük aylıklarına Sosyal Yardım Zammı ilave edilmez. Ayrıntı için bkz. www.bagkur.gov.tr

Emekli sandığına tabi olanların bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık yardımından nasıl yararlanır?

- 1 - Sandıktan emekli, malullük, dul ve yetim aylığı alanlar,
- 2 - Emekli veya malullük aylığı alanların;

- Eşleri,

- Yaşları 18'den küçük olan veya orta öğrenim yapmakta ise 20, yüksek öğrenim yapmakta ise 25 yaşını doldurmuş ve evli olmayan erkek ve kız çocukları,

- Evli olmayan ve yardım edilmediği takdirde muhtaç duruma düşecek olan kız çocukları,

- Yaşları ne olursa olsun malul ve muhtaç erkek çocukları,

- Öz anne ve babalar, sağlık yardımından yararlanabilirler.

Ayrıntı için bkz. www.emekli.gov.tr

Çalışanların Bakmakla Yükümlü Olduğu Kişiler Sağlık Yardımından Nasıl Yararlanırlar ?

5335 sayılı Kanunla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 206 maddesinin 2 numaralı bendi; “2. 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışamayacak derecede malûllükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.)” şeklinde değiştirilmiştir. Bu ödeneği alanlar sağlık yardımından da yararlanırlar.

Bağ-Kur'a Tabi Olanların Bakmakla Yükümlü Olduğu Kişiler Sağlık Yardımından Nasıl Yararlanırlar ?

Sağlık sigortasına tabi sigortalıların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için, en az 8 (sekiz) ay eksiksiz sağlık sigortası primi ödemiş olmaları, sağlık ve sigorta prim borcu bulunmaması gerekmektedir. Muayene ve tedavi hakkı sağlık sigortası primi ödenen 8 inci ayı takip eden aybaşından itibaren başlar.

İlk defa sigortalı olanların sağlık yardımından yararlanmaları, en az 8 (sekiz) ay, yeniden sigortalı olanların ise en az 4 (dört) ay eksiksiz sağlık sigortası primi ödemiş olmaları, sağlık ve sigorta prim borcu bulunmaması şartına bağlıdır.

Kapsam:

1479 ve 2926 sayılı Kanunlara tabi zorunlu sigortalılar ile eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocukları, ana ve babaları,

1479 ve 2926 sayılı Kanunlara tabi yaşlılık ve malullük aylığı almakta olanlar ile eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocukları ana ve babaları,

1479 ve 2926 sayılı Kanunlara tabi ölüm aylığı almakta olanlar, yararlanırlar.

Ancak, diğer Sosyal Güvenlik Kanunlarına ve zel Kanunlara göre sağlık yardımlarından faydalananlar yararlanamazlar.

Sağlık hizmeti, Sağlık Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, mahalli idareler, niversiteler, kamu iktisadi teğebbslerine ait sağlık tesisleri ile diğer sağlık tesislerinden satın alınmak suretiyle yrtlr. Buna iliğkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.

Ancak, Kurumla protokolü bulunmayan resmi sağlık kurum ve kuruluğlarında Bağ-Kur sağlık karnesi ile muayene ve tedavi görenler için Sağlık Bakanlığı'na bağlı yataklı tedavi kurumlarında yapılacak muayene-tetkik-tahlil-müdahale-ameliyat ve tedavilere ait fiyat tarifesi üzerinden hesaplanmak suretiyle Kurumca belirlenecek esaslar dahilinde ödeme yapılır. Bunu ağan kısmı ise ilgili tarafından karęılıdır.

Bununla birlikte sağlık yardımlarından faydalanan kimselerin özel bir sağlık müessesinde yatırılarak tedavi altına alınmaları halinde, vak'anın acili yeti raporla belgelenmek ve bu rapor Kurum tarafından kabul olunmak şartıyla, bu sağlık müesseselerinde yapılan tedavi giderleri Sağlık Bakanlığı'na bağlı yataklı tedavi kurumlarında yapılacak muayene-tetkik-tahlil-müdahale-ameliyat ve tedavilere ait fiyat tarifesi üzerinden hesaplanmak suretiyle ödenir.

Sağlık hizmetinin hangi sağlık kuruluğlarından satın alınacağının tespitine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yukarıda belirtilen hastanelerin dığında parası ödenerek yararlanılması durumunda, ödenen sağlık giderlerine ait faturalar Bağ-Kur İl Müdürlüğüne ibraz edildiğinde, ödenen tutarları Bağ-Kur Sağlık Sigortası Yardımları Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde, geri alınabilir.

Özel hastanelerden ancak, acil durumlarda yararlanılabilir. Bir raporla belgelenecek acil olma durumunun, Bağ-Kur Sağlık Kurulunca kabul edilmesi gerekmektedir. Ödeme, Sağlık Bakanlığı fiyat tarifesi üzerinden yapılır.

Ayrıntı için bkz. www.bagkur.gov.tr

Bağ-kur dan nasıl sağlık karnesi alınabilir?

Sağlık sigortasına tabi sigortalıların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için; İlk defa sigortalı olanların en az 8(sekiz) ay, yeniden sigortalı olanların ise en az 4(dört) ay eksiksiz sağlık sigortası primi ödemiş olmaları, sağlık ve sigorta prim borcu bulunmaması gerekmektedir.

Bu koşulları yerine getiren sigortalıların sağlık karnesi almak için;

- İl Müdürlüklerinde örneği mevcut 1479 veya 2926 sayılı Kanunlara tabi sigortalılar için Bağ-Kur sağlık karnesi talep formu
- Zorunlu sigortalılık için bağımsız çalışmasının devam ettiğine dair Bağ-Kur sigortalılık belgesi,
- Vukuatlı nüfus kayıt örneği,
- Öğrenciler için öğrenim durumlarını gösterir belge,
- 7 yaşından küçük çocuklar hariç her sağlık karnesi için 1 adet vesikalık fotoğraf,
- Yaşları ne olursa olsun çalışmayacak durumda bulunan çocuklar için tam teşekküllü hastanelerin birinden alınacak sağlık kurulu raporu,

Geçimi sigortalı veya yaşlılık veya malullük aylığı alanlar tarafından sağlanan ana, baba ve 18 yaşını geçmiş evli olmayan kız çocukları için diğer sosyal güvenlik kuruluş kayıtlarını gösterir belgeyi, temin ederek, il müdürlüklerine başvurularını gerekmektedir.

Ayrıntı için bkz. www.bagkur.gov.tr

Sosyal sigortalar kurumuna tabi çalışanların bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık yardımından nasıl yararlanır?

Sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler;

b)18 yaşını doldurmuş olup da çalışamayacak durumda malül erkek çocukları ile yaşları ne olursa olsun evli bulunmayan ve sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmayan veya aylık yahut gelir almayan kız çocukları, sağlık yardımından yararlanırlar.

Bu yardımın sağlanması için ise; her kurum ilgili mevzuatlarında başka bir sosyal güvenlik kurumundan aylık ya da gelir elde edilmemesi önkoşulunu getirmiştir. Ayrıntı için bkz. www.ssk.gov.tr

Tedavi giderlerini kendi imkânları ile karşılayamayan ve sosyal güvenlik kapsamında bulunmayan özürlü vatandaşların tedavi giderleri nasıl karşılanmaktadır?

Bu durumdaki vatandaşlarımızın sağlık kuruluşlarındaki tedavi giderlerinin karşılanabilmesi; 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kanunu kapsamında mümkün olmaktadır.

Ayrıca; 21.04.2005 tarih ve 5335 sayılı "Bazı Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 8'inci maddesi ile; 01.07.1976 tarih ve 2022 sayılı Kanununun 7'inci maddesi "Bu Kanundan yararlananların tedavi giderleri, 18.06.1992 tarih ve 3816 sayılı Ödeme Gücü olmayan Vatandaşların Tedavi giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre yeşil kart verilerek karşılanır." şeklinde değiştiril-

miş olup, sakatlık aylığı bağlananların tedavilerinin yeşil kart verilerek sağlanması gerçekleşmiştir.

Yukarıda belirtilen kanunlar kapsamındaki sağlık yardımlarından faydalanabilmek için gerekli belgeler ile birlikte ikamet edilen yerin Mülki İdare Amirliği'ne başvurulması gerekmektedir.

Sakatlık aylığından nasıl yararlanılır ?

01.07.1976 tarih ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasında "65 yaşını doldurmuş, kendisine kanunen bakmakla mükellef kimsesi bulunmayan, sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan, nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan, mahkeme kararıyla veya doğrudan doğruya kanunla bağlanmış herhangi bir devamlı gelire sahip bulunmayan ve muhtaçlığını İl veya İlçe İdare Heyetlerinden alacakları belgelerle kanıtlayan Türk Vatandaşlarına hayatta buldukları sürece, 300 gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek kat sayı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır." denilmektedir.

Ayrıca; 01.07.2005 tarih ve 5378 sayılı "Özürlüler Ve Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"unun 25'inci maddesi 01.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve aynı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

65 yaşını doldurmamış olmakla birlikte;

“Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde özürlü olduklarını tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve kanunen bakmakla mükellef kimsesi bulunmayan özürlülerden; her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olanlara, bu Kanunun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının % 300’ü tutarında,

b) 18 yaşını dolduran, kanunen bakmakla mükellef kimsesi olmayan ve herhangi bir işe yerleştirememiş olan özür-lülerden; her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olanlara, bu Kanunun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının % 200’ü tutarında,

c) Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olduğu halde, kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış özürlü yakını bulunanlara, bakım ilişkisi fiilen gerçekleşmek kaydıyla bu Kanunun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının % 200’ü tutarında, Aylık bağlanır.

65 yaşın doldurulmasından önce bu madde hükümlerine göre bağlanmış olan aylıkların aynı şekilde ödenmesine devam olunur. Bu Kanunun 1 inci maddesine göre aylık bağlananlardan başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek kadar özürlü olduklarını tam teşekküllü hastaneden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlayanlara da

birinci fıkranın (a) bendine göre aylık bağlanır. Aylık bağlanmasına esas özürlülük oranı değişenlerin aylıkları durumlarına göre yeniden tespit olunur. Özürlülük oranı, bu Kanuna göre aylık bağlanması gereken oranın altına düşenler ile birinci fıkrada belirtilen aylık ortama gelir tutarından fazla gelir elde etmeye başlayanların aylıkları kesilir.

Aylık haktan yararlanarak 18 yaşından küçük özürli-lerin yalnızca kendileri bu Kanunun 7'nci maddesinde belirtilen tedavi haktan yararlanır. Ancak, bu madde hükümlerine göre aylık alanlardan herhangi bir sosyal güvenlik kurumunun tedavi yardımı kapsamında bulunanlara tedavi yardımı yapılmaz.

Belirtilen hükümler doğrultusunda aylıktan yararlanmak için ikamet edilen İlçenin Kaymakamlığına müracaat etmek gerekmektedir. Ayrıntı için bkz. www.emekli.gov.tr

Aylık bağlanmasında izlenen yol ve diğer hususlar nelerdir?

2022 Sayılı Kanuna göre, 1550 gösterge rakamının, memur maaşlarına uygulanan katsayı ile çarpımından bulunacak tutardan daha az geliri bulunan, 65 yaşını doldurmuş yaşlılar ile 18 yaşından büyük özürli ve Kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış özürli yakını bulunan Türk Vatandaşlarına aylık bağlanmaktadır. Herhangi bir şekilde yukarıda belirtilen tutara eşit veya daha fazla geliri olanlar muhtaç sayılmazlar ve kendilerine aylık bağlanmaz.

Emekli Sandığına bağlanan bu aylıklar her yılın, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere üç ayda bir peşin olarak ikametgahlarına yakın anlaşmalı T.C. Ziraat Bankaları Şubeleri ile anlaşmalı PTT Merkez Müdürlükleri aracılığı ile hak sahiplerine veya vekil ya da vasilerine ödenmektedir.

Anılan Kanuna göre yukarıda açıklanan şartları taşıyan Türk Vatandaşları, aylık talepleri için üç adet belgelik fotoğrafları ve Nüfus Cüzdanları ile birlikte ikametgahlarının bağlı bulunduğu Defterdarlık veya Malmüdürlüklerine başvurmaları gerekmektedir. İlgili Defterdarlık veya Malmüdürlüğü aylık talebinde bulunanlar hakkında, Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmeliğin ilgili hükmü doğrultusunda aylık bağlanabilmesi için gerekli belgeleri düzenleyerek Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne göndermektedirler. Söz konusu belgeler Kanun ve uygulanmasına ilişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda incelenerek ilgililere aylık bağlanıp, bağlanmayacağı hususunda nihai karar Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne verilmekte ve bu kararlar yazı ile aylık talebinde bulunanların adreslerine bildirilmektedir.

Bağlanan aylıklar, hak sahiplerinin;

a) Ölümü,

b) Türk Vatandaşlığından çıkması, çıkarılması, yabancı memleket uyruğuna girmesi (Türk Vatandaşlığını muhafaza edenler hariç),

c) Muhtaçlığın kalkması,

e) Sakatlığı nedeniyle aylık bağlanmış ise bir işte çalışmaya başlaması,

f) Bir akitle hakiki veya hükmi şahıslar tarafından bakım altına alınması,

g) Daimi olmayan sakatlık oranının %40'ın altına düşmesi,

h) Evlenmesi sebebiyle muhtaç durumdan çıkması, hallerinde, bu durumlarının meydana geldiği tarihi takip eden dönem başından itibaren kesilmektedir.

ÖNEMLİ NOT: Yukarıda sayılanlardan biri gerçekleştiği zaman Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne bildirimde bulunarak aylığı kestirmeniz gerekmektedir. Aylık almaya devam

olunursa söz konusu durumlar tespit edildiğinde durumun gerçekleştiği tarihten itibaren geriye dönük olarak %50 faiziyle geri ödeme istenmektedir.

Aylık almakta olanlar veya aylık sahiplerinin eş, kardeş, anne, baba, vasi, kayyum veya vekilleri aylıkların kesilmesini gerektiren hallerin vukuunda, bu durumları Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne üç ay içinde bildirmekle yükümlüdürler.

2022 Sayılı Kanuna göre aylık alanlara, aylık ödemelerinde kimlik belgesi yerine geçen fotoğraflı "Tanıtım kartı" verilir.

Bu kanundan yararlananların tedavi giderleri, 18.06.1992 tarihli ve 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatantaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet tarafından karşılanması hakkında Kanun Hükümlerine göre Yeşil Kart verilerek karşılanmaktadır. 2022 Sayılı Kanuna göre bağlanmış aylıklarından feragat etmek isteyenler: Aylığın kesilme nedenini de belirten Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne hitaben yazacakları dilekçelerini, (dilekçedeki "imza ve beyanın kendilerine ait olduğunun" mahallesi veya köyü muhtarına imza, kaşe ve mühür ile onaylattıktan sonra) Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne "Yaşlılar Sosyal Güvenlik Dairesi Başkanlığı Ehlîbeyt Mah. Cevizlidere Cad. No:20 06520 Balgat / ANKARA" adresine göndermeleri gerekmektedir.

Muhtaç aylığı nedir ?

Vakıflar Genel Müdürlüğüne, vakfiyelerde yer alan hayır şartlarının yerine getirilmesi amacıyla sosyal güvenlik kurum ve kuruluşlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir ve aylık hakkından yararlanmayan, her hangi bir gelire sahip olmayan, nafaka bağlanmayan, menkul ve gayrimen-

kul malı olmayan ve çalışma gücünü % 40'ın üzerinde kaybeden muhtaç, özürülü ile ayrıca, annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün almamış yetim çocuklara, Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliği hükümlerine göre aylık bağlanmaktadır.

Muhtaç Aylığı Bağlanabilmesi İçin Talepte Bulunanlardan Aşağıdaki Belgeler İstenir.

- 1- Dilekçe,
- 2- Nüfus kayıt örneği,
- 3- Sağlık kurulu raporu,
- 4- Tapu, vergi, özel idare müdürlükleri ile belediye başkanlıklarından alınacak belgeler,
- 5- SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığından maaş alınmadığını tevsik eden belgeler,
- 6- Mal bildirim beyanı,
- 7- Muhtaçlık belgesi,

Muhtaç kişi talebini, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen veya posta ile yapabilir.

1.7.2006 tarih ve 26215 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Vakıflar Genel Müdürlüğü Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Daire Yönetmelikte Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliğinde aşağıdaki değişiklikler olmuştur.

• “18 yaşından küçük sakat çocuklara, kendilerine bakmakla yükümlü anne ve babalarının bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartları taşıdığı takdirde, muhtaç aylığı bağlanır.”

• “1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun gereğince aylık alanlar, vakıf imaretlerinden yararlanabilirler.”

Sosyal Güvenlik Kurumunca Karşılanmayan Ortopedik ve Diğer Yardımcı Araç ve Gereçler Nasıl Alınabilir?

6 Haziran 1997 tarih ve 23011 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Kanun Hükmünde Kararnameler ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname”nin 17’inci maddesi ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 2 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir alan özürülülerin, tedavi giderleri ile fonksiyon kazandırıcı ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarca karşılanamayan kısmı bu Kanun kapsamındadır.”

Sosyal Güvencesi Olmayanlar Ayni ve Nakdi Yardım, Ortopedik ve Diğer Yardımcı Araç ve Gereçleri Nasıl Alabilir?

İliniz veya İlçenizin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat ederek talepte bulunabilirsiniz. Ayrıca; Kızılay ve diğer sosyal yardım amaçlı dernek, vakıf, federasyon, Konfederasyonlardan bu konuda yardım alabilirsiniz.

Ayrıca belediyeler tarafından da çeşitli yardımlar yapılmaktadır.

Gelir vergisinden “sakatlık indirimi”nden kimler yararlanabilmektedir?

Özürülü hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu özürülü kişi bulunan hizmet erbabı, Özürülü serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu özürülü kişi bulunan serbest meslek erbabı,

Basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile

uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) özürllümler yararlanmaktadırlar.

Kamu Sektöründe Ve Özel Sektörde Çalışan Özürllümlerinin Gelir Vergisinde Sakatlık İndiriminden Yararlanabilmeleri İçin Yapacakları İşlemler Nelerdir?

Gelir vergisinin indiriminden yararlanmak isteyen özürllü hizmet erbabı, nüfus kağıdının örneğı ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğler ilçelerde Mal Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuru olacaktır

Gelir Vergisinde "Sakatlık İndirimi"nden Yararlanmak İsteyenlerin Hangi Belgeleri Hazırlamaları Gerekmektedir?

Gelir Vergisi indiriminden yararlanmak isteyenlerin dilekçe ekinde bulunduracakları belgeler şunlardır:

Özürllü hizmet erbabı için:

- a) Çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- b) Nüfus cüzdanı örneğı ve üç adet fotoğraf.

Hizmet erbabının bakmakla yükümlü olduğu özürllü kişiler için:

- a) Ücretlinin çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- b) Özürllü kişilerin nüfus cüzdanı örneğı ve üç adet fotoğraf
- c) Özürllü kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge.

Özürlü serbest meslek erbabı için:

- a) Vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- b) Nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf.

Serbest meslek erbabının bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişiler için:

- a) Serbest meslek erbabının vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- b) Özürlü kişilerin nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf,
- c) Özürlü kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge.

Gelir Vergisi indiriminden yararlanma hakkına sahip basit usulde vergilendirilen özürlüler için:

- a) Vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- b) Nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf.

Tekerlekli Sandalyenin Bedeli Ne Kadardır ?

Her yıl Bütçe Uygulama Talimatı'nda belirlenen miktarlarda Sağlık Kurulu raporuna göre ödeme yapılmaktadır. Aşan kısmı ilgili tarafından karşılanır.

2006 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatına Göre Ödenen Miktar:

Özelliği olmayan motorsuz tekerlekli sandalye 185.17. YTL.
Özelliği olan motorsuz tekerlekli sandalye 648.09. YTL.

Tekerlekli Sandalyenin Bedelini Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

İşitme Cihazının Bedeli Ne Kadardır?

Yönetmeliğin 34 üncü maddesine göre sağlık kurulu raporuyla verilen her bir işitme cihazı için en fazla 790 YTL ödenecek, bu miktarı aşan kısım ilgili tarafından karşılanacaktır.

Hasta tarafından edinilen cihaza ait fatura tutarının yukarıda belirtilen miktardan az olması halinde faturada yer alan tutar üzerinden ödeme yapılacaktır.

Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrası (B) bendi kapsamında bulunanlara, bir işitme cihazı için yapılacak ödeme; yukarıda belirtilen miktarı geçmeyecektir.

İşitme cihazlarının kalıbı ve pil bedelleri, ilgili uzman hekim raporuyla gerek görülmesi kaydıyla ödenebilir.

İşitme cihazı sağlanan kişilerin cihaz bakım ve onarım ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her marka cihaz için satış sonrası hizmetleri yeterlilik belgesine sahip ülke genelinde en az üç servis bulunmalı ve onarım için bırakılan işitme cihazının yerine firma tarafından bakım süresince kullanılmak üzere kullanılabilecek başka bir cihaz yedek olarak verilmelidir.

İşitme Cihazının Bedelini Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

Hasta Alt Bezinin Bedeli Ödeniyor mu?

Hastalığı nedeniyle “mesane veya rektum” kontrolü olmadığı (Çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) ve hasta altı bezi kullanması gerektiği sağlık kurulu raporuyla belgelendirilenlerin, ihtiyaca binaen kullanıl-

ması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri; günde 4 adedi ve her bez için 70 YKr geçmemek üzere birer aylık devreler halinde ödenecektir. Sağlık kurulu raporları bir yıl süreyle geçerlidir.

Hasta Alt Bezinin Bedeli Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından sağlanması Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

Bakıma Gereklinimi Olanlara Devletin Sunduğu Bir Hizmet Varmıdır?

Sosyal güvencesi bulunmayan ve ailesi ekonomik yoksunluk içinde bulunan bakıma muhtaç özürülere evlerinde veya kurumda bakım hizmeti verilmektedir. Bu hizmetlerin iki asgari ücrete kadar olan kısmı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir.

Yine aynı şartlarda bakımı aile bireyi ya da yakını tarafından karşılanan özürülü için, bakımı yapan kişiye bir asgari ücrete kadar ödeme yapılmaktadır. Bakım hizmeti ve bakım ücretinden faydalanmak için İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne başvurmak gerekmektedir.

Aynı Nakdi Yardım (Yiyecek, Giyecek, Para Yardımı) Yapılmakta mıdır?

Muhtaç durumda olup, herhangi bir sosyal güvenliği olmayan kişiler; İl veya ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvuruda bulunarak, aynı ve nakdi yardımlardan yararlanabilirler.

Ayrıca, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nce muhtaç durumdaki ailelerin çocukla-

rının bakımına destek için ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Muhtaç olup, özürlü çocuğunun bakımında güçlükler yaşayan aileler bu yardımdan yararlanmak için İllerinde bulunan İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat edebilirler.

ÖZEL DONANIMLI ARAÇ

Yurtdışından Gümrük Vergisi Muafiyetinden Yararlanarak Taşıt Alınması

4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 167'nci maddesinin 12'nci bendinde malul ve sakatların kullanımına mahsus eşyanın gümrük vergilerinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır. Yine aynı maddede; sözü edilen eşyayı tanımlamaya, bunların cins, nevi ve miktarları ile muafiyet ve istisna uygulanacak tutarlarını belirlemeye, maktu hadleri sifıra kadar indirmeye veya iki katına kadar çıkartmaya, sürelerle ilgili alt ve üst sınırları belirlemeye, bu muafiyet ve istisnayı farklı eşyalar itibariyle birlikte veya ayrı ayrı uygulamaya Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu ifade edilmiştir.

13 Ocak 2000 tarih ve 2000/53 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Kararın 116 ncı maddesi şu şekildedir:

“Madde 116- 1) Körler hariç olmak üzere malul ve sakatların eğitimi, çalışması veya fiziksel ve ruhsal olarak sosyal gelişimlerine yönelik olarak özel surette imal edilmiş olup, malul ve sakatların kendi kullanımları için getirdikleri veya

onlara yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak kamu yararına faaliyette bulunan dernekler ile Sağlık Bakanlığınca yetki verilmiş kurum veya kuruluşlarca ithal edilen eşya,

2) Münhasıran malul ve sakatlar tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan ve bunlar tarafından ithal edilen motorlu veya motorsuz koltuklar, bisiklet, motosiklet ve motor silindir hacmi 1600 (dahil) cc'ye kadar olan binek otomobilleri (arazi taşıtları hariç) ile el ve ayak fonksiyonlarını tamamen yitirmiş olmaları nedeniyle bizzat sakat kişi tarafından kullanılamayan, sakat kişinin araca binip inmesiyle taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunan ve sakat kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya sakat kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan motor silindir hacmi 2500 (dahil) cc'ye kadar olan taşıtlar (arazi taşıtları hariç) gümrük vergilerinden muaftır.”

Anılan kararın 117 inci maddesinde ise; özel olarak 116 ncı maddede bahsi geçen eşyaya mahsus olan ve eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve aksesuarlar veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletlerin de bu muafiyet kapsamında olduğu ifade edilmiştir. Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin, eşyanın ithalinden sonra yurda getirilmesi halinde de muafiyetin uygulanabilmesi için bunların muafiyetten yararlanarak ithal edilen eşya ile ilgili olduklarının gümrük idaresine kanıtlanması gerekmektedir.

1- Özel Tertibatlı Aracın İthalı:

Türkiye Gümrük Bölgesi dışında çalışan engelli kişi, ikametini Türkiye Gümrük Bölgesine kesin olarak nakletmesi halinde özel tertibatlı aracı ithalat vergilerinden muaf olarak

ithal edebilecektir. Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik engelli ise; Yurt dışına resmi kanalla döviz transferi veya Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından kendisine bağış yoluyla gönderilen özel tertibatlı aracı vergiden muaf olarak ithal etme hakkına sahiptir.

2- İthal Edilen Özel Tertibatlı Araçlarda Aranılan Şartlar:

Gümrük vergisi ödenmeden yurt dışından ithal edilecek özel tertibatlı engelli araçlarında aşağıdaki şartlar aranacaktır:

- Malül ve engelli tarafından ithal edilmek istenen araç binek otomobili ise, binek otonun münhasıran malül ve engelli tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunmalı ve silindir hacmi 1600 (dahil) cc'ye kadar (arazi taşıtları hariç) olmalıdır.

- Sakat kişi tarafından kullanılmayan araç; bu araç el ve ayak fonksiyonunu tamamen yitirmiş sakat kişinin araca binip binmesiyle, taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunmalı ve sakat kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya sakat kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan silindir hacmi 2500 (dahil) cc'ye kadar (arazi taşıtları hariç) olmalıdır.

Özel surette yapılmış hareket ettirici tertibatı bulunmayan ve sadece otomatik vitesli olan binek oto ile sakat kişinin araca binip inmesiyle taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunmayan sakat kişi tarafından kullanılmayan aracın muafiyetten yararlandırılmak suretiyle ithali mümkün değildir. Binek oto ve sakat kişi tarafından kullanılmayan aracın standart olmayan aksesuarları bulunması halinde bu aksesuarların ithaline gümrük vergilerinin tahsili kaydıyla izin verilir.

Malül ve engelli tarafından ithal edilmek istenen araç motosiklet ise, bu motosikletin engelli tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş olması halinde gümrük vergisi ödenmeyecektir.

3- Müracaat Şekli

Özel tertibatlı araç için Türkiye'ye getirilmeden önce, malül ve engelli kişiler veya bunlar hesabına bu kişinin vekil tayin ettiği ve Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişiler tarafından, Ankara Naklihaneye ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğüne;

- Fizik ve Rehabilitasyon merkezince onaylı, 18/3/1998 tarih ve 23290 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sağlık Bakanlığı tarafından Özürlülere Verilecek Sağlık Raporları Hakkında Yönetmelik" eki listede yer alan sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşlarından alınmış heyet raporunun, (bu raporda; ilgilinin sakatlığı ile bunun derecesinin ve haline göre kullanabileceği taşıt özelliğinin belirtilmesi gerekir. Şayet ilgili, yurt dışında iken resmi bir hastaneden aldığı ve dış temsilciliklerimize onaylattığı bir rapor ibraz ederse bu raporun 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 41 inci maddesine uygunluğunun da ayrıca belgelenmesi gerekir.),

- Trafik Dairesince düzenlenen ve ilgili şahsın sakatlık durumu itibariyle, taşıt kullanabileceğini gösteren H sınıfı sürücü belgesinin, biri asıl olmak üzere iki nüshası ise birlikte müracaat edilmesi gerekmektedir.

Özel tertibatlı otomobil ithalatı talebi Ankara Gümrükleri Başmüdürü veya yetki vereceği Başmüdür Yardımcısı başkanlığında, Ankara Nakli hane ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürü, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Türkiye Sakatlar Konfederasyonu temsilcilerinden oluşan bir heyet

tarafından karara bağlanacaktır. Heyet çalışmalarını Ankara Nakli hane ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğünde yürütmekte olup heyetin toplanacağı gün ilgili sakat ve malul kişilerin de anılan gümrükte hazır bulunmaları şartı vardır.

Sakat kişi tarafından kullanılmayan araçların karara bağlama işlemleri Gümrük Müsteşarlığının olumlu ön izninin alınması sonrasında gerçekleştirilecektir. Ayrıca, binek otomobili veya minibüsün ithaline ilişkin kararların (müs-pet) Komisyon tarafından oybirliği ile verilmesi gerekmektedir.

4- İthalat işlemi

Komisyon kararının olumlu olması halinde, otomobil ile sakat kişi tarafından kullanılmayan araç için Ankara Nakli hane ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü'nce "İthal İzin Belgesi" düzenlenir. İzin belgesinin geçerlilik süresi 6 (altı) aydır. Taşıt, izin belgesinin geçerlilik süresi içerisinde Ankara Nakli hane ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü'ne teslim edilir.

Gümrük Müdürü veya yetkili kılacağı Gümrük Müdür Yardımcısı başkanlığında iki muayene memurundan oluşturulan heyet tarafından aracın söz konusu heyet kararına uygunluğunun tespit işlemleri yapılarak uygun bulunması halinde ithaline izin verilir. Adı geçen gümrük idaresince, ithal işlemi tamamlanan binek otomobil ve minibüs için düzenlenecek trafik şahadetnamesine şerh konularak ilgili trafik tes-cil dairesine gönderilir.

5- Araçların Devir ve Satışı

Gümrük Vergisinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Karar gereğince, gümrük vergisinden muaf olarak ithal edilen eşya, gümrüğün izni olmadan ve gümrük

vergileri alınmadan malul ve engelli olmayanlara ödünç verilemez, kiralanamaz, devredilemez veya satılamaz. Söz konusu eşya ve malzemeler muafiyetin verilmiş amacına uygun kullanılmak ve ilgili gümrük müdürlüğünden izin alınmak kaydıyla muafiyet hakkı tanınmış başka bir kurum veya kuruluşa ödünç verilir, kiralanır, devredilir veya satılırsa gümrük vergileri aranmaz.

6- Malul veya engelli kişiler; mülkiyetlerinde gümrük vergisi ödemeden ithal edilmiş özel tertibatlı otomobil, minibüs ve motosiklet kayıtlı olduğu sürece ve bunların fiili ithal tarihinden itibaren 5 (beş) yıl geçmedikçe, bu taşıtları satamaz ve yeniden aynı şekilde muaf olarak otomobil, minibüs ve motosiklet ithal edemezler.

7- Özel olarak dizayn edilmiş aracı devralacak kişinin sakatlığının farklı olması halinde; devredilecek taşıtın Ankara Nakli hane ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü'ne teslim edilmesi ve devri alacak kişinin sakatlığına uygun olarak aracın anılan Gümrük İdaresinin gözetimi altında dizayn edilmesi gerekmektedir

Yurtiçinden Özel Tüketim Vergisinden (ÖTV) Yararlanarak Taşıt Alınması Nasıldır?; 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununda 5228 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle, engellilere motorlu taşıt araçlarının yurt içinden satın alınması veya ithal edilmesi sırasında sağlanan Özel Tüketim Vergisi(ÖTV) istisnasının kapsamı 31.07.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere genişletilmiştir. Anılan kanunun "Diğer İstisnalar" başlıklı 7 inci maddesinin 2 inci bendi uyarınca;

"Madde 7 - Bu Kanuna ekli;

2. (Değişik: 16/7/2004 - 5228/21 md.) (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan;

a) 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından,

b) 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bizzat kullanma amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engelliler tarafından, Özel tüketim vergisinden istisnadır.

Yapılan düzenleme ile daha önceki uygulamaya ek olarak sakatlık derecesi % 90 ve daha fazla olanlar engellilerin bazı taşıt araçlarını **özel tertibat veya mekanik ilave yaptırılması şartı olmaksızın** Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ödemedi satın alabilmelerine imkân sağlanmıştır. Engelli adına kayıtlı olan araç bu kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihrî hısımlarından birisi veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılacaktır. Engelli ve malullere ÖTV istisnası ile ilgili ayrıntılı açıklamalar 1 Seri Numaralı ÖTV Genel Tebliğinde yapılmıştır.

a-ÖTV'den istisna taşıtlar

Malûl ve engellilerin özel tertibat yapılma şartı olsun veya olmasın ÖTV ödemedi iktisap edebilecekleri taşıtları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Motor silindir hacmi 1600 cm³'ü aşmayan binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar(steyşin vagon, arazi taşıtı ve jeepler dahil),

- Motor silindir hacmi 2800 cm³'ü aşmayan eşya taşımaya mahsus taşıtlar,

- Motosikletler, mopedler ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar,

Buna göre, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listede bulunan taşıt araçlarından motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşmayan binek otomobilleri, motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşmayan kamyonet, pikap vb. eşya taşımaya mahsus taşıt araçları ile motosikletlerin **sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla** olan malul ve engelliler veya bizzat kullanmak amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel terti bat yaptıran malul ve engelliler tarafından, **beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere** yetkili satıcı veya galeriden satın alınmasında ÖTV tahsil edilmeyecektir.

ÖTV istisnası uygulanan araçlar için istisnadan yararlanan kişi (veya kişiler) adına düzenlenecek faturalarda ÖTV gösterilmeyecektir. Bu tür araçların kayıt ve tescilini yapanların, araç sahibinin faturada ve "ÖTV Ödeme Belgesi" nde alıcı olarak gösterilen kişi (veya kişiler) olduğunu tespit etmeleri gerekmektedir.

b- Sakatlık Derecesi %90 veya Daha Yüksek Olanlarda İstisna

Özel Tüketim Vergisi Kanununda 5228 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu, malül ve engellilere sağlanan ÖTV istisnasının kapsamı genişletilmiş ve engel derecesi % 90 nı aşanların herhangi bir mekanik ilave veya tadilat yapılması şartı olmaksızın yurt içinden veya yurt dışından iktisap ettikleri taşıt araçlarından ÖTV tahsil edilmemesi sağlanmıştır. Engel sebebinin önemi bulunmamaktadır. Görme, işitme, konuşma veya ortopedik olabileceği gibi zihinsel engellilerde yasadan yararlanabilmektedir.

Sakatlık derecesinin % 90 ve üzerinde olduğu, "Özürlülere Verilecek Sağlık Raporları Hakkında Yönetmelik" uyarınca Sağlık Bakanlığının belirlediği sağlık kuruluşlarından (tam teşekküllü Devlet Hastanesi) alınacak rapor ile bel-

gelendirilmesi şartıyla, yukarda vasfı ve motor silindir hacmi belirtilmiş olan araçlardan birisinin engelliler tarafından ÖTV ödenmeden satın alınması veya ithal edilmesi imkân dahilindedir.

Bu şekilde yurt içinden taşıt aracı iktisap edecek veya ithal edecek olanların motorlu taşıt kullanma ve ehliyet alma imkânları olmadığı için bunlar adına alınan taşıtlar başkaları tarafından kullanılacaktır. Bu kişilerde, Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Karar ve Karayolları Trafik Yönetmeliği 'nde tanımlandığı üzere, araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından birisi veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü olacaktır.

Yetkili sağlık kuruluşlarından alınacak sağlık kurulu raporunun, araçların ilk iktisabının yapılacağı motorlu araç ticareti yapan yetkili bayi veya galeri tarafından vergi dairesine verilecek Özel Tüketim Beyannamesine eklenmesi suretiyle, beynamede ÖTV hesaplanmayacaktır. Vergi dairesince kabul edilen beyanname ve ekleri incelenerek tahakkuk fişi ve istisna uygulandığını gösteren "*ÖTV Ödeme Belgesi*" düzenlenecek ve mükellefe verilecektir.

c- Bizzat Kullanmak Amacıyla İlk İktisabı Yapılan Araçlarda İstisna

Yukarıda belirtilen şartları taşıyan araçların bizzat kullanmak amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Bu istisnadan yararlanan kişilerin istisna uygulanan ilk iktisaplarına ilişkin olarak mükellefler tarafından verilecek ÖTV beyannamesine;

- Alıcının maluliyeti veya sakatlığı ile özel tertibat yaptırılan araçları kullanabileceğine dair *Özürlülere Verilecek*

Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca yetkili sağlık kuruluşlarından alınan sağlık kurulu raporu,

- Aracın sakatlığa uygun olarak tadil edildiğine dair teknik belgenin aslı veya noter onaylı örneği,
- Alıcının “H” sınıfı sürücü belgesinin fotokopisi, eklenecek ve beyannamede ÖTV hesaplanmayacaktır.

Vergi dairesince kabul edilen beyanname ve ekleri incelenerek, araçta yapılan özel tertibatın raporda yazılı sakatlığa uygun hareket ettirici bir tadilat olduğu tespit edilecektir. Bu tespit üzerine tahakkuk fişi ve istisna uygulandığını gösteren “*ÖTV Ödeme Belgesi*” düzenlenecek ve mükellefe verilecektir.

- Malul ve engellilerin yurt dışından ithal edeceği taşıt araçları için de ilgili belgelerin gümrük idaresine ibrazı üzerine ÖTV istisnası uygulanacaktır. İstisna kapsamında taşıt aracı ithal edenlerin kimlik bilgileri (Adı, soyadı, ana ve baba adı, doğum yeri ve tarihi), sakatlığa dair raporun verildiği hastane, tarihi, sayısı, sakatlık türü ve derecesi ile ithal edilen taşıt aracının özelliklerini (G.T.İ.P. numarası, cinsi, modeli, markası, tipi, motor silindir hacmi) gösteren listeler gümrük idarelerince aylık olarak hazırlanarak, takip eden ayın onbeşinci günü akşamına kadar Gelirler Genel Müdürlüğüne bildirilecektir.

d-ÖTV İstisnasının Süresi

Yukarıda açıklanan usul ve esaslara göre istisnadan yararlanan malul ve engelliler 5 yıl süre ile ikinci bir defa bu istisnadan yararlanamayacaklardır. İstisnadan yararlanarak adlarına bir taşıt aracı tescil edilenlerin tescil tarihinden itiba-

ren 5 yıl süresince ÖTV ödemedi taşıt aracı satın almaları veya ithal etmeleri mümkün değildir.

ÖTV Kanununun 15. maddesinin 2 numaralı fıkrası uyarınca, motorlu taşıtlardan kayıt ve tescile tabi olanların ilk iktisabında ÖTV istisnasından yararlananların, bu taşıtı istisnadan yararlanmayan bir kişi veya kuruma devretmesi halinde, bu devir dolayısıyla adına kayıt ve tescil işlemi yapıldandan, ilk iktisaptaki matrah üzerinden, kayıt ve tescil tarihindeki orana göre, bu tarihte tarh ve tahakkuku yapılacak olan ÖTV tahsil edilecektir.

Buna göre malul ve sakatlarca ilk iktisabında istisna uygulanan motorlu taşıtların, istisnadan yararlanmayan kişi veya kurumlarca bunlardan iktisabında, alıcılar tarafından (2A) numaralı ÖTV beyannamesi düzenlenerek, bu işlemin yapıldığı yerde tek vergi dairesi varsa bu vergi dairesine, birden fazla vergi dairesi varsa motorlu taşıtlar vergisi ile görevli vergi dairesine verilecek ve vergi ödenecektir. Beyanname matrah olarak, aracın istisnadan yararlanılarak ilk iktisap edildiği tarihteki matrah; oran olarak ise aracın malul veya sakattan iktisabı tarihinde geçerli olan oran yazılarak vergi hesaplanacaktır.

Ancak, ilk iktisabında istisna uygulanan söz konusu taşıt araçlarının veraset yoluyla intikallerinde bu hüküm uygulanmayarak ÖTV nin sonradan tahsili yoluna gidilmeyecektir.

ÖTV ödenmeden malül veya engelli tarafından yukarıda belirtilen esaslara göre iktisap edilen veya ithal edilen aracın çalınması üzerine, beş yıl içerisinde alınan yeni aracın 4760 sayılı ÖTV Kanununun 7/2. maddesi gereği istisna hükmünden yararlandırılması mümkün bulunmamaktadır. Engelli veya malül tarafından, çalınan araç yerine çalınan aracın tescil tarihinden itibaren 5 yıl geçmeden yeni alınan motorlu taşıt için ÖTV ödenecektir.

Motorlu taşıtlar vergisinden istisna nasıldır?

5035 sayılı Kanununun 22. maddesi ile Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun istisnalara ilişkin 4. maddesinin (c) bendi değiştirilerek "Sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtlar." için Motorlu Taşıtlar Vergisi tahsil edilmemesi ilkesi getirilmiştir.

Yapılan düzenleme ile malûl ifadesine engelliler ifadesi eklenmiş, malûl ve engellilerin bu istisnadan yararlanma şartı olan "bizzat kullanmak" zorunluluğu uygulamadan kaldırılarak; sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı olan özel tertibatlı taşıtlar motorlu taşıtlar vergisinden istisna edilmiştir.

Sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin bu durumlarını tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınmış olan sağlık kurulu raporu ile ilgili vergi dairelerine belgelendirmeleri halinde, söz konusu malûl ve engellilerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtları, motorlu taşıtlar vergisine tabi tutulmayacaktır. Bu istisnadan yararlanmak için, malûl ve engellilere ait taşıtın özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş olması şartı aranmayacaktır.

Sakatlık dereceleri % 90 dan az olan malûl ve engellilerin bu durumlarını; tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınan sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri ve kendi adlarına kayıt ve tescilli olan taşıtların engellilik haline uygun özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar olduğunu belirten "Motorlu Araç Tescil Belgesi"nin ilgili tescil kuruluşlarınca onaylanmış örneği ile "Araçlar İçin Teknik Belge" ve "Proje Raporu"nun aslı veya noter onaylı örneğini

ilgili vergi dairelerine ibraz etmeleri halinde bu istisna hük-
münden yararlanabileceklerdir.

İstisnadan yararlanacak olan malûl ve engelliler tarafın-
dan; “Malûl ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda
Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu” istisnadan
yararlanmak için gerekli olan diğer belgeler ile birlikte ilgili
vergi dairesine verilecektir.

Malul ve engellilere ait taşıtların trafik işlemleri nasıl yapılmaktadır?

31 Aralık 2004 Tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kara-
yolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair
Yönetmelik ile Karayolları Trafik Yönetmeliği nin 53 üncü ve
74 üncü maddelerinde değişiklik yapılarak; ithaline izin ve-
rilen veya ülkemizde imal edilen malul, sakat ve engellilere
ait özel tertibatlı araçlar ile sakatlık derecesi % 90 ve üzerin-
de olan malul ve engelliler adına Özel Tüketim Vergisinden
muaf olarak tescil edilmiş özel tertibatı olmayan araçlara,
üzerinde sakatlara mahsus işaret bulunan plakalardan veri-
leceği hüküm altına alınmıştır.

Bu tür araçların trafik kuruluşlarınca tescil işlemlerinin
yapılması sırasında;

Bizzat kullanım amacıyla malul, sakat ve engelli tarafın-
dan ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin
tescil belgelerine, “Araç sahibi tarafından kullanılması zo-
runlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan dev-
ri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla ve
ya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname
ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatı-
nın kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” ,

Malul, sakat ve engelli tarafından ithal edilen özel terti-
batlı minibüslerin tescil belgelerine, “Araç sahibinin üçüncü

dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” ,

Malul, sakat ve engelli tarafından bizzat kullanılmak amacıyla ülkemizden satın alınarak ilk iktisap edilen özel tertibatlı araçların tescil belgelerine, “Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” ikinci el araç olarak satın alınmış ise, “Araç sahibinden başkasının kullanması yasaktır.” şeklinde şerh konulacaktır.

Özel tertibatı olmayıp, sakatlık derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından ÖTV'den muaf olarak bizzat ithal edilen ya da ülkemizden satın alınan araçların tescil belgelerine, “Araç sahibi malul ve engelli kişinin kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulacak olup, ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de, tescil belgesine işlenecektir.

Malul ve sakatlar tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir malul veya sakata devri veya bunların ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır. Araç ülkemizden satın alınmış ise ilgili vergi dairesinin izninin alınması gereklidir.

Malul ve sakatlara ait özel tertibatlı araçların her ne sebeple olursa olsun, anılan Yönetmelikle belirlenmiş olan kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığının tespiti halinde aracın trafikten alı konulması yanında bu hususta düzenlenecek tutanak da işlem yapılmak üzere ilgili gümrük ve maliye birimlerine intikal ettirilecektir.

Diğer taraftan, zihinsel özürllüer ile reşit olmayan küçüklerin sahibi buldukları aracın, tescil kuruluşlarında adlarına tescillerinin yapılabilmesi için, ileride doğabilecek hukuki ve cezai sorumlulukları kabul ettiklerine dair, kanuni mümessillerince noterde tanzim ve tasdik edilmiş taahhütnameyi tescil anında tescil birimine vermeleri zorunludur.

Taşıtlarda katma değer vergisi ne kadardır?

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda, sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malül ve engellilerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlar yanında sakatlık dereceleri % 90 dan az olan malül ve engellilerin adlarına kayıt ve tescilli olan ve engellilik haline uygun özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar için, istisnai bir düzenleme bulunmamaktadır. Malül veya engelliler tarafından iktisap edilen veya ithal edilen taşıtlar genel KDV oranına tabidir (%18).

H Sınıfı sürücü belgesi nedir ve nasıl alınır ?

Özel tertibatlı olarak imal, tadil ve teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak özürllüer H sınıfı ehliyet almak zorundadır. H sınıfı sürücü belgesine ilişkin düzenlemeler Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde yer alır. H sınıfı ehliyet almak için, "Özel tertibatlı araç kullanılabilir" ibaresi olan sağlık kurulu raporu ile birlikte sürücü kurslarına müracaat edilmelidir. H sınıfı ehliyet kurslarında, kursiyerler trafik ve ilkyardım derslerinden sorumludurlar. Motor dersinden muaftırlar. Dört haftalık teorik ders süresi vardır. Geri kalan sürede de direksiyon eğitimi alınır. H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanmak veya belirli aralıklarla güncellemek, alınacak Sağlık Kurulu Raporunda kesinlik kazanır. El veya ayakta ortopedik sakatlığı olanlar ve işitme engelliler H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanabilir.

Tek gözü olanlar (monoküler) sürücü belgesi alabili mi?

26 Eylül 2006 tarih ve 26301 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelik" de belirtilen usul ve esaslar dahilinde tek gözlüler ehliyet alabilmektedir

Malûl ve sakatlar tarafından gümrük vergisinden muafan ithal edilecek başka eşya var mıdır?

Özürllülerin eğitimi, çalışması veya fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine yönelik olarak özel suretle imal edilmiş olup, malûl ve sakatların kendi kullanımları için getirdikleri veya onlara yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak kamu yararına faaliyette bulunan dernekler ile Sağlık Bakanlığınca yetki verilmiş kurum ve kuruluşlarca ithal edilen ve Kararnamede sayılan eşyalar gümrük vergilerinden muaftır.

Bu eşyalar:

Görmeyenler ve kısmen görenler için eğitsel, bilimsel veya kültürel gelişimlerine yönelik olmak üzere özel surette imal edilmiş matbu yayınlar, kabartma baskılar ve kağıtları, Braille kağıdı, beyaz bastonlar, yazı ve kelime işlem makineleri, konuşan kitaplar, kasetçalarlar, büyütücü televizyon ekranları, elektronik yer saptayıcı ve engel detektörü, saatler ve diğer parçalar vb.

Ortopedik cihazlar (motorlu veya motorsuz koltuklar, bisiklet, motosiklet, koltuk değnekleri, protez organlar vb.)

İşitme özürülülerin işitmesini kolaylaştırmaya mahsus cihazlar.

Vücut kusur veya noksanlığını gidermek amacıyla üstte veya elde taşınan veya vücudun içine yerleştirilen diğer cihazlar.

Eğlence merkezleri için özel oyun ekipmanları gibi eşyalardır.

Özel olarak malûl ve sakatların kullanımına mahsus olan ve eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve standart aksesuarlara veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletler de muafiyet kapsamındadır. Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin eşyanın ithalinden sonra getirilmesi halinde muafiyetin uygulanması için bunların muafin ithal edilen eşya ile ilgili olduklarının tevsik edilmesi gerekir.

Bu eşyaların muafin ithaline ilişkin talepler, doğrudan eşyanın getirildiği Gümrük İdaresine yapılır. Gümrük İdaresi'nce eşyanın Kararname kapsamında ve kararnamede sayılan eşya olması halinde ithaline izin verilir.

SOSYAL YAŞAM'A İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

Fiziksel çevrenin zrllerin ulaşabilirliğine uygun düzenlenmesi nasıl sağlanacak?

Kentsel yaşamın zrllerin ulaşabilirliğine uygun olarak düzenlenmesi amacıyla Şu yasal düzenlemeler yapılmıştır:

572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ardından İmar Mevzuatında yapılan düzenlemelerle yapılı çevrenin zrller için ulaŐabilir kılınması amaçlanmıştır. 6 Haziran 1997 tarihli 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. maddesiyle, 3194 Sayılı İmar Yasası'na bir madde eklenmiş ve "Fiziksel çevrenin zrller için ulaŐabilir ve yaŐanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur" hükmü getirilmiştir. Buna göre hazırlanan İmar Yönetmeliklerinde de; açık alanlarda (yol, otopark, park, yaya bölgesi, meydan ve kaldırımlarda) ve umumi yapılarda (okul, hastane, alıŐveriŐ merkezi, sinema, vb.) ulaŐabilirliĐinin sağlanması için TSE standartlarına uygun düzenleme yapılması hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca; 5378 sayılı Özürlüler Yasasında; aşağıdaki maddeler kentsel yaşamın özürlülerin ulaşabilirliğine uygun düzenlenmesi amaçlıdır. Söz konusu yasanın ilgili maddeleri şunlardır:

“Geçici Madde 2.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürlülerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir.

Geçici Madde 3.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürlülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürlüler için erişilebilir duruma getirilir.”

Öte yandan, 2006/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde de mevcut resmi yapıların ve umuma açık her türlü yapının özürlülerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi için kamu kuruluşları ve yerel yönetimlerce eylem planları hazırlanması, bu düzenlemelerin TSE standartlarına uygun olmasına dikkat edilmesi istenmektedir.

Oturulan konutta özüre uygun düzenlemeler yaptırılabilir mi?

Kat mülkiyeti yasasına tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler getirilen yasal düzenleme ile özürüne uygun düzenleme yaptırma olanağına sahip olmuşlardır. 5378 sayılı Yasanın 19. maddesinde;

“Madde 19- 23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Özürllülerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usûlü ile özürllünün kullanımından sonraki süreç ile ilgili usûl ve esaslar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Özürllüler İdaresi Başkanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü eklenmiştir.

Ayrıca Yasa hükmünde sözü edilen komisyonun kuruluş ve çalışma usûlleri ile ilgili “Yapılarda Özürllülerin Kullanımına Yönelik Proje Tadili Komisyonları Teşkili, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” 22 Nisan 2006 tarih ve 26147 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Oy kullanmada özürllüler için özel bir düzenleme varmıdır?

572 sayılı KHK’nın aşağıdaki maddeleri bu konu hakkındaki düzenlemeleri içerir:

Madde 25- 24/2/1972 tarihli ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ek Madde 1- Yazım kurulları, özürllülerin, özürllülük durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin özürllülüğü ile ilgili bilgileri gerçek şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur. Bu maddede

belirtilen özürlülük durumlarının tanımlanması için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılır.”

Madde 26- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun değişik 36 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir özürlülüğü varsa, forma kaydedilir.”

Madde 27- Aynı Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sandık; okul avlusu veya salonları, mabetlerin elverişli kısımları gibi geniş, umumi yerler ile, özürli olan seçmenin oyunu kolaylıkla kullanacağı yerlere konur. Açık yerlerde, saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler seçilir.”

Özürlüler için ayrılmış park yerlerinin işgalini önlemeye yönelik bir düzenleme var mıdır?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 31'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 31.- 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

- (o) Özürlülerin araçları için ayrılmış park yerlerinde,
- (o) bendinin ihlâli hâlinde para cezası iki kat artırılır.

Özürlünün sahip olduğu konutta vergi muafiyeti var mıdır?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 22'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ga-

zilerin," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlülerin," ibaresi eklenmiştir.

Buna göre; 200 metrekareden küçük tek konutu olan özürlüler emlak vergisinden muaftır.

Özürlülerin spor yapmalarını kolaylaştırıcı tedbirler var mıdır?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 33'üncü maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir

Madde 33.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"(o) Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak.....,"

Medyada Özürlülerin Şiddet Ve Ayrımcılığa Tabi Tutulmamasını Önlemeye İlişkin Koruyucu Tedbirler Var mıdır?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 37'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir

Madde 37.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

u) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

Belediyeler Bünyesinde Özürlü Hizmet Birimi Oluşturulmasına İlişkin Yasal Bir Dayanak Mevcut Mudur?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 40'ıncı maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir

Madde 40.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Ek Madde 1.- Büyükşehir belediyelerinde özürlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere özürlü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Özürlü hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usûl ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Özürlülere Ayrımcılık Uygulanmamasına İlişkin Yasal Bir Düzenleme Mevcut mudur?

Türk Ceza Kanunu'nun 122'inci maddesinde; "Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

a) Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hâllerden birine bağlayan,

b) Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden,

c) Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen,

Kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir." denilmektedir.

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 41'inci maddesi ile "26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 122 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen "dil, ırk, renk, cinsiyet," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlülük," ibaresi eklenmiştir.

Noterlik İşlemlerinde Özürlülerin Korunmasına Yönelik Uygulama Var mıdır?

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 23 ve 24'üncü maddeleri buna ilişkin düzenlemeyi içerir

Madde 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İlgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olması:

Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olduğunu anlarsa, işlemler özürlünün isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma özürlü olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur.

Madde 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürlüler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usûl dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.

EĞİTİMLE İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLARI

Özörlü Bireyin Eğitim Hakları Nelerdir?

Özörlü bireyler temel eğitim ilkeleri doğrultusunda genel eğitim, özel eğitim ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmektedirler.

5378 sayılı Özörlüleri Kanunu'nun 15. Maddesinde "Hiçbir gerekçeyle özörlülerin eğitim alması engellenemez. Özörlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özörlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır." ibaresi yer almaktadır.

Özel Eğitim Hizmetlerinin Yasal Dayanağı Nedir ?

Özel eğitim hizmetleri 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği"nde belirtilen esaslar doğrultusunda yürütölür.

Özel eğitim Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvurmak Gerekli ?

Hastaneden alınan “eksiksiz” doldurulmuş “özürlüler için sağlık kurulu raporu” ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

Eğitsel Değerlendirme Ve Tanımlama Nedir?

Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve özürlü bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

Eğitsel Değerlendirme Ve Tanımlama İçin Gerekli Belgeler Nelerdir ?

- Özürlü bireyin velisinin veya okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- Okula/ kuruma kayıtlı özürlü bireyin bireysel gelişim raporu
- İkametgah belgesi
- Özürlüler için sağlık kurulu raporu

Özel Eğitim Ücretlerinin Ödemesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu” tarafından tespit edilen tüm özürlü bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

Özel Eğitim Ücretlerinin Ödemesi Nasıl Yapılmaktadır?

Doğuştan ya da herhangi bir hastalık veya kaza sonucu fiziksel, görme, işitme, konuşma, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürlü çocukların eğitim ve rehabilitasyon hakkından yararlanabilmeleri için, yukarıda sayılan yetersizlikleri ile ilgili olarak Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe göre düzenlenmiş özürlü sağlık kurulu raporu geçerli belge sayılacaktır.

Düzenlenecek raporda tıbbi tanılamanın yanı sıra varsa çocuk gelişimi ve eğitimcisi, sosyal çalışmacı, psikolog, fizyoterapist ve gerek görülen diğer meslek elemanlarından en az biri veya birkaçının eğitimsel tanılama ve özürünün durumunu değerlendirmeleri ve yazılı olarak bildirecekleri görüşlerinin belgelendirilmek suretiyle özürlü sağlık kurulu raporuna eklenmesi gerekmektedir.

Özel eğitim merkezleri, fatura edilen fiziksel, görme, işitme, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal engelli olan çocuklara yönelik özel eğitim, grup eğitimi ve rehabilitasyon hizmetlerinin verilebilmesi için ilgili mevzuatında öngörülen gerekli beceriye sahip meslek elemanlarını çalıştırdıklarını belgelemek zorundadırlar.

Özürlü çocukların rehabilitasyonlarının ve eğitimlerinin, ruhsat aldıkları kurumların ilgili yönetmeliklerinde belirlenen esaslar doğrultusunda gerekli personeli istihdam eden resmi (kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler tarafından açılan merkezler) ve özel rehabilitasyon ile özel eğitim merkezlerinde sağlanması durumunda; özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından hazırlanan aylık/yıllık çalışma programı, bireyselleştirilmiş eğitim planı ve belirlen-

miş rehabilitasyon programları doğrultusunda aldıkları; Grup eğitimi için aylık 80 YTL, aylık/yıllık çalışma programı bireyselleştirilmiş eğitim planı ve belirlenmiş rehabilitasyon hizmeti bedelinin ise aylık 280 YTL tutarı kadarı karşılanacaktır. Bu miktarları geçen kısım ise ilgili tarafından karşılanacaktır.

Özürlü çocukların özel eğitim ve rehabilitasyon programlarından yararlanmasının gerekli ve zorunlu olup olmadığı ve bunlara ilk başlama tarihi esas alınarak belirli dönemler halinde hastadaki iyileşme durumunun, özel eğitim ve rehabilitasyona devam edilip edilmeyeceği hususunun yetkili sağlık kurumlarından alınacak ayrıntılı gelişimsel ve eğitimsel tanılama raporları ile tevsiki gerekmektedir. Sağlık kurulu raporlarının en geç iki yılda bir yenilenmesi gerekir. Raporda daha kısa bir süre belirtilmişse, bu süre esas alınır.

Özürlülere verilecek sağlık kurulu raporunun yenilenmesi için süresi sona ermeden en az bir ay önce, özürlü ve ailesinin ilgili sağlık kuruluşuna başvurmaları için, hizmet aldıkları rehabilitasyon merkezi tarafından rehberlik yapılacaktır.

Özürlüye verilen eğitim ve rehabilitasyonun sürekliliğinin sağlanması için özürlülere verilecek sağlık kurulu raporunun zamanında yenilenmesi hususunda yetkili sağlık kurumlarının gerekli hassasiyeti göstermeleri ve ailenin de işlemleri tamamlamak üzere gerekli takibi yapması gerekmektedir.

Özürlü çocukların eğitimlerinin, tıbbi rehabilitasyonlarının ve psiko-sosyal rehabilitasyonlarının yapılacağı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin denetimleri, ilgisine göre Milli Eğitim Bakanlığı veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden kuruluş açma ve

işletme izni veren kurum denetim elemanlarınca yapılır. Bu merkezlerden usulüne uygun olarak işletilmeyen ve hizmet sunmayanlar hakkında kuruluş açma ve işletme izni aldıkları kurum mevzuatına göre işlem yapılır. Ödemelerde bu hususlar göz önünde bulundurulacaktır.

Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Hizmetlerinde Ailenin Görevi, Sorumlulukları Ve İşlevi Nedir ?

Özel eğitimin temel ilkelerinden biriside ailelerin özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımlarının ve eğitimlerinin sağlanmasıdır. Eğitsel değerlendirme ve tanılanın her sürecinde aileler, okul ve uzmanlar işbirliği içinde çalışırlar. Gerektiğinde ailenin görüşü alınır. Ailenin görüş ve onayı alınmadan özel eğitim süreci ile ilgili hiçbir açıklama yapılamaz.

Özürü Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki özürü bireyin eğitimine katkı sağlamak "rehberlik ve danışmanlık" hizmetlerini içeren bir eğitimidir.

Aile Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim okul ve Kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanan ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

Kaynaştırma Programında Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Sınav Yoluyla Değerlendirmeleri Nasıl Yapılır ?

- Yazılı sorularda Braille yazılan cevaplar sınavından hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutmasıyla değerlendirilir.

- Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulurlar.
- Az gören öğrenciler için sınav soruları kalın ve büyük puntolu hazırlanır.

Kaynaştırma Programında İşitme Yetersizliği Olan Çocuklara Uygulanan Muafiyetler Nelerdir?

İlköğretimde ve ortaöğretimde bu öğrencilerin istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarındaki bazı bilgi ve becerilerin öğretiminden veya dersin tamamından muaf tutulurlar.

Kaynaştırma Programında Devam Eden Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Başarı Durumları Nasıl Değerlendirilir?

Bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlar yapılır.

Otistik Öğrenciler İle Duygusal Ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrencilerin Başarıları Nasıl Değerlendirilir?

Bu öğrencilerin iletişim özellikleri ile sosyal- duygusal huzur bulmuşlukları dikkate alınarak değerlendirme yapılır.

Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrencilerin Başarıları Nasıl Değerlendirilir?

Bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

Kas Ve Sinir Sistemi Bozukluğu Olan Öğrencilerin Eğitimi Nasıldır?

Motor beceri gerektiren derslerin uygulamak bölümlerinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar.

Üniversite Sınavına Giren Özürlü Öğrenciler İçin Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Üniversite sınavına giren özürlü öğrenciler için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engelliler için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu “yardımcı refakatçi” eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

Özürlü Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Başarılı ve ihtiyaç sahibi özürlü öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır.

20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

KİMLİK KARTI VE SAĞLIK KURULU RAPORU İLE ÖZÜRLÜLERE SAĞLANAN HAK VE KOLAYLIKLAR NELERDİR?

Türk Hava Yolları Tarafından Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır.

Türk Hava Yolları Tarafından Belirlenen Usul ve Esaslar-
da Özürlülere İndirim Uygulanmaktadır.

Türk Hava Yolları iç ve dış hat seferlerinde geçerli kimi ücretlerde, (her türlü ücret üzerinden uygulanmaz) genel veya kısmi felç sonucu refakatçisiz hareket edemeyen veya kısıtlı hareket edebilen yolculara, görme engelli (%90 ve üzerinde görme özürlüler) her iki ayağını ve/veya bacağını kullanamayan yolculara, uçak içinde herhangi bir durumda fiziksel ve/veya zihinsel nedenlerle kişisel güvenlikleri veya konforları (yemek, tuvalet vb.) kendilerine yeterli olmak konusunda engelle karşılaşılabilecek ve hızlı hareket etmeleri istendiğinde bunu yerine getiremeyen yolculara ve refakatçilerine iç hat seyahatlerde %20, dış hatlarda ise %40 oranın-

da 'özürlü ve refakatçi indirimi' uygulanmaktadır. Söz konusu indirimler parkur ve ücret tiplerine göre farklılık arz edebileceğinden, daha ayrıntılı bilgi edinmek üzere satış ofislerine ve seyahat acentelerimize başvurabilirsiniz.

Yukarıda tanımlandığı şekilde özürlü olduğunu belgeleyen (özel veya devlet hastanesinden alınan rapor ya da heyet raporu) yolcularımız, seyahatleri için geçerli ücretin uygulama şartları kapsamında, özürlü indirimi uygulamasından faydalanabilirler.

Ayrıca, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü 'nce düzenlenen "Gazi Tanıtım Kartı"na sahip olan gazi/malül yolculara da, indirimle izin veren ücretler üzerinden, iç hat uçuşlarında % 20, dış hat uçuşlarında % 40 indirim uygulanmaktadır.

TC Devlet Demir Yolları Tarafından Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır.

Malül, gazi ve özürlülere anahat yolcu trenlerinden %20 indirimle yararlanabilmektedir.

Türkiye Denizcilik İşletmesi Tarafından Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır.

Türkiye Denizcilik işletmelerine ait Kruvaziye Seferler ve iç hatlarda %20 indirim uygulanmaktadır.

İstanbul Deniz Otobüsü AŞ. Tarafından Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır.

Bedensel Özürlüler % 40 ve üzeri derecede özürlü bulunan ve Nüfus Cüzdanına özürlülük durumu yazılmış olan kişiler.

Bilgisayardan bilet kesilen dış hatlarda İNDİRİMLİ, İETT'den alacakları ÜCRETSİZ seyahat kartları üzerine taktıracakları indirimli akbillerini kullanmak suretiyle akbilli

hatlarda İNDİRİMLİ Malul Vatandaşlar 2022 sayılı kanuna göre maaş alan 65 yaşını doldurmuş bakıma muhtaç malul durumdaki kişiler,

Durumlarını belgelemek kaydıyla dış hatlarda indirimli İETT'den alacakları ücretsiz seyahat kartları üzerine taktracakları indirimli akbillerini kullanmak suretiyle akbilli hatlarda indirimli yararlanmaktadır.

Müze Ve Ören yeri Girişlerinde Özürlülere Uygulanan Ücret Nasıldır?

Özürlüler, gaziler ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında aylık almakta olanlar kimliklerini ibraz etmek suretiyle müzeler ve ören yerlerinden ücretsiz faydalanmaktadır.

Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiat Koruma Alanları ve Tabiat Anıtları Girişinde Uygulanan Ücret Nasıldır?

Harp malülü, gaziler ve özürlüler kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz faydalanmaktadır. Özelleştirilen işletmelerde sözleşmeye göre uygulama yapılmaktadır. Ayrıca çadır ve karavan yeri ücretinde %50 indirim uygulanmaktadır.

GSM Şebekelerinde (Cep Telefonlarında) Uygulanan Ücret Nasıldır?

Şebekeler özürlülere özel tarifeler uygulamaktadır.

Toplutaşıma(Belediye Otobüsü-Metro vb.) ve Su Bedelinde Uygulanan Ücret Nasıldır?

Bu uygulamalar Belediyelere göre çeşitlilik arz etmektedir. Bazı belediyeler ücretsiz taşıma yaparken bazıları özür oranlarını baz alarak ücretsiz yada indirimli tarife uygulamaktadır. Çok az sayıda belediye tarafından su faturasında indirime gidilmiştir.

Belediyelerin verdikleri hizmetlerde uygulayacakları indirim ve tarifelerde genel bir yasal düzenleme bulunmayıp, bunlar tamamen Belediyenin yetkisinde olan bir husustur. Bütün bu uygulamaların olabilmesi için Belediye Meclislerince bu yönde bir karar alınmış olması gerekmektedir.

Türkiye hangi alanlarda AB fonlarından faydalanmaktadır?

2006 yılına kadar olan yapılanma dahilinde Türkiye, Siyasi Kriterler, Sivil Toplum Diyalogu, Mevzuat Uyumu ve Kurumsal Yapılanma, Ekonomik ve Sosyal Uyum alanlarında mali yardımlar kullanmıştır.

Ülkemizin faydalandığı Avrupa Birliği Programları hangileridir?

Altıncı Çerçeve Program (2002-2006), Yeni Halk Sağlığı Programı (2001-2006), Avrupa Uyuşturucular ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Programı, Ayrımcılıkla Mücadele (2001-2006), Kadın Erkek Eşitliği (2001-2005), Toplumsal Dışlanmayla mücadele, İstihdam Alanında Teşvik Önlemleri Programları (2001-2005), İdari İşbirliği Programı, Leonardo Da Vinci Meslek İçi Eğitim (2000-2006), Socrates- Eğitim (2000-2006), Youth- Gençlere Yönelik Etkinlikler (2000-2006), Avrupa Çevre Ajansı, şirketler ve Girişimcilik Programı (2001-2003), E-content Programı, Gümrükler 2007 programları Türkiye'nin faydalandığı program alanlarıdır.

Türkiye 2007 yılı ve sonrasında hangi AB fonlarından faydalanacaktır?

2007-2013 döneminde ise tüm katılım öncesi AB mali yardım programlarını birleştiren mali araç olarak adlandırılan Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) bünyesinde mali yardımlardan faydalanacaktır. IPA bünyesindeki mali yar-

dım bileşenleri; Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma; Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği, Bölgesel Kalkınma, İnsan Kaynaklarını Geliştirme ve Kırsal Kalkınma bileşenleridir.

Programlar ve mali yardımlar hakkında daha detaylı nerelere başvurabilirim?

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (www.abgs.gov.tr)
AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (www.ua.gov.tr)
Devlet Planlama Teşkilatı (www.dpt.gov.tr)

Özür lü kimlik kartımı kaybettim ne yapmalıyım?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **“Özür lü lü ler Veritabanı**

Oluşturulmasına ve Özür lü lü lük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik nedir?

Başkanlığımızca özür lü lü ler için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. Bunun yerine, isteğ inize bağı lı olarak özür lü lü lük bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı düzenlenecektir. Bilgileriniz MERNİS veri tabanına aktarılmıştır. Özür lü bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı almak için herhangi bir Nüfus Müdürlüğüne mevcut nüfus cüzdanınızla birlikte müracaat etmeniz gerekmektedir.

Özür lü kimliğ im kırıldı (zayı) oldu nasıl çıkarabilirim?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **“Özür lü lü ler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özür lü lü lük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik nedir?**

Başkanlığımızca özür lü lü ler için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. Bunun yerine, isteğ inize bağı lı olarak özür lü lü lük bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı düzenlenecektir. Bilgileriniz MERNİS veri tabanına aktarılmıştır. Özür lü bil-

gisinin yer aldığı nüfus cüzdanı almak için herhangi bir Nüfus Müdürlüğüne mevcut nüfus cüzdanınızla birlikte müracaat etmeniz gerekmektedir.

İstanbul’da ikamet etmekteyim eşim için refakatçi kartı çıkartmak istiyorum nereye başvurabilirim?

Özürü yakınlarına refakatçi kartlarının hangi şartlarda verileceği yerel yönetimlerin aldığı kararlar doğrultusunda belirlenmektedir. Bunun için; eşinize refakatçi kartı almak için İstanbul Büyükşehir Belediyesi İETT Genel Müdürlüğünün Karaköy’deki Serbest Kartlar Müdürlüğüne başvurmanız gerekmektedir.

Özürü kimlik kartı nasıl çıkartılır nereye başvurulabilir?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Özürüleri Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Özürürlük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik

Başkanlığımızca özürüleri için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. Bunun yerine, isteğinize bağlı olarak özürürlük bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı düzenlenecektir. Özürü bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı almak için ikamet ettiğiniz ilin İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne; sağlık kurulu raporunun aslı veya onaylı örneği ve nüfus cüzdanı ile müracaat etmeniz gerekmektedir.

Daha önceden özürü kimlik kartı sahibiyim. Özürü olduğumu nüfus cüzdanıma işletmek istiyorum, nasıl ve nereye başvurabilirim?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Özürüleri Veritabanı Oluşturulmasına ve Özürürlük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik

MERNİS veri tabanına aktarılmış olup; herhangi bir Nüfus Müdürlüğüne mevcut nüfus cüzdanınızla birlikte müracaat etmeniz gerekmektedir.

Özürli olduğumdan dolayı, özür oranımı ve özür bilginin nüfus cüzdanında yer almasını istemiyorum, sosyal haklardan nasıl yararlanacağım?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Özürülüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özürülülük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik” gereği, Başkanlığımızca özürülüler için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. ikamet ettiğiniz ilin, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne özürülüler için sağlık kurulu raporunuzun aslı veya onaylı örneği ile giderek değişikliği bildirmeniz gerekmektedir. Değişiklikle ilgili her türlü işlemi İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünden takip ederek, nüfus cüzdanınızda özürülülük bilgisinin yer almasını sağlayabilirsiniz. İsteğe bağlı istediğinize bağlı olarak özürülülere tanınan hak ve hizmetlerden mevzuat doğrultusunda elinizde var olan sağlık kurulu raporu ile faydalanabilirsiniz.

Başkanlığınızdan daha önce kimlik kartı aldım ancak; özür oranım arttığından yeniden özürli kimlik kartı düzenlenmesini istiyorum?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Özürülüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özürülülük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik” gereği, Başkanlığımızca özürülüler için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. Yeni özür oranınızın nüfus cüzdanında yer almasını istiyorsanız, ikamet ettiğiniz ilin, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne özürülüler için sağlık kurulu raporunuzun aslı veya onaylı örneği ile giderek değişikliği bildirmeniz gerekmektedir. Değişiklikle ilgili her türlü işlemi İl Sosyal Hizmet-

ler Mdrlgnden takip ederek, nüfus cüzdanınızda zrllk bilgisinin yer almasını sağlayabilirsiniz.

Özür bilgimi nüfus cüzdanıma işlettim; ancak bazı haklardan yararlanamıyorum?

Sağlık kurulu raporu veya zrllk bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı ile çeşitli kurumların zrllere sağladığı hak ve hizmetlerden faydalanabilirsiniz. Bu hak ve hizmetler yerel yönetimler ve hizmet veren kurumların belirlediği esaslar doğrultusunda sunulmaktadır.

Evlendiğimden dolayı soyadım ve nüfus bilgilerim değişti. Yeni soyadıma göre zrl kimlik kartımı değiştirmek istiyorum. Ne yapmalıyım?

30.10.2005 tarih ve 25981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “zrller Veritabanı Oluşturulmasına ve zrllk Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik” gereği, Başkanlığımızca zrller için kimlik kartı düzenlenmeyecektir. Eski bilgileriniz MERNİS veri tabanına aktarılmış olup; bunun yerine, isteğinize bağlı olarak zrllk bilgisinin yer aldığı nüfus cüzdanı düzenlenecektir. Özürlülük bilgisinin nüfus cüzdanında yer almasını istiyorsanız, ikamet ettiğiniz ilin İl Sosyal hizmetler Mdrlgne yeni nüfus cüzdanınızla giderek, değişikliği bildirmeniz gerekmektedir. Değişiklikle ilgili her türlü işlemi İl Sosyal Hizmetler Mdrlgnden takip ederek, nüfus cüzdanınızda zrllk bilgisinin yer almasını sağlayabilirsiniz.

Bakım hizmetlerinden kimler yararlanabilir ve bu hizmetlerden yararlanmak isteyen kişiler nereye başvuru yapmalıdır.

Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmayan; sağlık kurulu raporu ile ağır zrl olduğunu belgelendiren, hayatını

başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek durumda olan kişiler bakım hizmetlerinden yararlanabilir. Bakım hizmetlerinden yararlanmak için başvuru il sosyal hizmetler müdürlüğüne özürlü bireyin bir yakını tarafından yapılabilir.

SON

Yazar hakkında ;

Mustafa ÖZTÜRK, 01.03.1962 Ağrı'nın Taşlıçay ilçesinde doğdu. Çocukluk yılları Ağrı'da gençlik yılları(1979dan itibaren) Sakarya'da geçti. Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesinden mezun oldu. Evlendi iki çocuk babası oldu.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

- ❖ Canda Özür olmaz 1 (Araştırma-gözlem Yener yay....)
- ❖ Canda Özür Olmaz 2 (Görme engelliler için sesli kitap olarak hazırlanmıştır)
- ❖ Hayatın Rengi, 1 kitap (Engelliler için rehber kitap-Erdem Yay.)
- ❖ Hayatın Rengi 2 CD (Görme Engelliler için sesli kitap olarak hazırlanmıştır)
- ❖ BAŞ" Üstündeki Örtü (Radyo söyleşileri-araştırma Özbay yayıncılık)
- ❖ BİZANTION" (5.yy İstanbul) adlı sanat tarihi kitabı İlke yayınları)
- ❖ ORTADOĞU (Radyo söyleşileri Özbay yayıncılık)
- ❖ HAYATA DOKUNUŞ (Engellilerin toplumla bütünleşmesinin önündeki engeller. Sembol yay. 2007)
- ❖ CAN HEP AYNI CAN (Engellilerin fark edilmesi üzerine araştırma Erdem Yayınları-Kurtiş Matbaacılık 2007.)
- ❖ SIKÇA SORULAN SORULAR (Derleme 5378 say. kanun ve yön. üzerine soruların cevapları. Engellilerin sahip olduğu haklara dair ilke 2007 Kurtiş Matbaacılık.)
- ❖ **RADYO VE TELEVİZYON PROGRAMLARI**

- ❖ “CANDA ÖZÜR OLMAZ” TV. NET (Toplumda özürlü bilincinin oluşmasına katkı yapmayı amaçlayan televizyon programı)
- ❖ “HAYATIN RENGİ” 103.2 Özel FM (Sanat, Kültür, Edebiyat Radyo programı)

İrtibat için;

Kişisel sitemiz : www.mustafaozturk.com.tr
e-mail : mstozturk@hotmail.com
Faks : 0216 316 64 32
Mobil tlf. : 0532 218 44 82